

PAŹDZIERNIK 10 (110)1997

ISSN 1233-8494

Doradztwo Rolnicze

CENA 50gr

W GRABANOWIE

Konkurs Agroliga 97

Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Grabanowie informuje, że wojewódzkim Mistrzem Agroligi 97 w kategorii rolników został Pan Tomasz Donica zam. Kopina gm. Milanów.

Poniżej podajemy szczegółowy regulamin konkursu Agroliga 97 na szczeblu krajowym.

I. Organizatorzy powołują kapitułę konkursu Agroliga 97. W jej skład są powołani zwycięzcy poprzednich edycji konkursu zarówno w kategorii rolników jak i firm oraz przedstawiciele organizatorów:

1. Mariola i Janusz Markiewiczowie - Mistrzowie Agroligi 96 w kat. rolników

2. Andrzej Świć - Mistrz Agroligi 95 w kat. rolników

3. Walenty Śliwa - Mistrz Agroligi 94 w kat. rolników

4. BIN - Mistrz Agroligi 93 w kat. firm

5. Pronar - Mistrz Agroligi 94 w kat. firm

6. Rolpasz - Mistrz Agroligi 95 w kat. firm

7. Rolbyd - Mistrz Agroligi 96 w kat. firm

8. Artur Nadolski - redakcja Agrobazar

9. Leon Wawreniuk - redakcja Agrobazaru

10. Ewa Chrabąszcz-Smoczyńska - TVP S.A.

11. Waldemar Niedziałkowski TVP S.A.

II. Zwycięzcy konkursu Agroliga 97 zostaną wyłonieni na podstawie:

- wyników głosowania telewidzów i czytelników miesięcznika Agrobazaru

- punktów przyznanych przez kapitułę konkursu

- punktów przyznanych przez dziennikarza TVP S.A., który był w danym gospodarstwie lub firmie.

III. a/ Za każde 1000 głosów nadesłanych przez czytelników Agrobazaru i widzów Notowań będzie przyznany 1

punkt. Zatem na przykład laureat, na którego będzie głosowało 23 500 osób otrzyma 23,5 pkt

b/ głosy można nadsyłać wyłącznie na kartach pocztowych c/ organizatorzy dopuszczają głosy zbiorcze - paczki z kartami pocztowymi, ale wyłącznie ze stemplem ODR-u, co świadczy o tym, że zostały zebrane na terenie danego województwa przez pracowników Ośrodka

d/ inne opakowania zbiorcze z głosami nie będą uznawane.

IV. Każdy członek kapituły, po obejrzeniu wszystkich wizytówek gospodarstw i firm przyzna każdemu z nich od 0 do 10 punktów. Po ich zsumowaniu zostanie wyciągnięta średnia arytmetyczna, która da liczbę punktów przyznaną przez kapitułę danemu laureatowi.

V. Dziennikarz, który przygotowywał wizytówkę gospodarstwa lub firmy może przyznać od 0 do 5 punktów, przy czym pod uwagę w ocenie szczególnie bierze się estetykę obejścia.

VI. Na ogólną liczbę punktów przyznanych danemu laureatowi składa się więc liczba punktów wynikająca z ilości nadesłanych głosów + max. 10 punktów przyznanych przez kapitułę + max. 5 punktów przyznanych przez dziennikarza.

VII. Zakończenie prezentacji laureatów na antenie TVP jest planowane w listopadzie 97. W grudniu w programie Notowania i Agroliga przypomnimy sylwetki wszystkich uczestników konkursu. Zostaną one również wydrukowane w miesięczniku Agrobazar.

VIII. Finał Agroligi 97 jest planowany w styczniu 1998 roku.

Ogłoszenia

●
ZBIGNIEW PANASIUK zam. Zahajki 42 gm. Drelów tel. (057) 37-20-293

OPTIMUS - używane maszyny z Niemiec w ciągłej sprzedaży: kombajny zbożowe, ziemniaczane, prasy wysokiego zgniotu, rolujące, przyczepy zbierające, wyorywacze do buraków, traktory, inne - pełen asortyment na zamówienie. Zapewniamy części + serwis

●
ZBIGNIEW CHWEDORUK zam. Szydłówka 79 gm. Olszanka tel. 357-55-01

Sprzedam prasę wysokiego zgniotu

●
JAN SUDEWICZ zam. Olszyn gm. Rokitno tel. 345-48-63
Sprzedam siano i słomę belowaną

●
ZBIGNIEW MATEJUK zam. Bokinka Pańska gm. Tucznat tel. 377-20-43
Sprzedam przyczepę zbierającą w bardzo dobrym stanie

●
ANDRZEJ KIRYLUK zam. Zaliszcze tel. 379-41-10 w. 166
Sprzedam tanio brony 5-polowe

●
WIESŁAW KUSIUK zam. Podedwórze
Sprzedam ciągnik T-25

Efekty stosowania pasz z wytwórni CARGILL PASZE w warunkach województwa białkopodlaskiego.

Każda firma paszowa istniejąca na polskim rynku ma opracowany konkretny program żywieniowy dla poszczególnych grup technologicznych zwierząt. Zakupując pasze rolnik ma możliwość zapoznania się z takim programem. Ale rzadko rolnicy stosują te programy kompleksowo. Najczęściej jest to zakup określonej paszy dla określonych zwierząt, oderwany całkowicie od innych elementów programu (np. tylko zakup Prestarteru dla prosiąt). Tymczasem przestrzeganie wymogów i dawek określonych w programie umożliwia osiągnięcie zadawanych efektów produkcyjnych. Gospodarstwo Pana Ryszarda Olesiejuka we wsi Pojelce w gminie Biała Podlaska od lat ukierunkowane jest na produkcję trzody chlewnej w cyklu zamkniętym. Lata praktyki pozwoliły rolnikowi dopracować się stada podstawowego locha o wysokiej wartości genetycznej. Remont stada przeprowadzany jest loszkami z zakupu z chlewni zarodowych. Pan Ryszard ma zawartą umowę z Zakładami Mięsnymi w Łukowie, produkuje więc tuczniaki odpowiadające wymogom odbiorcy. Utrzymywany w gospodarstwie knur rasy Pietrain pozwala uzyskać tuczniaki o wysokiej mięsności. Dobre warunki zoohigieniczne, żywienie z automatów paszowych, stały dostęp do wody i komfortowy dla zwierząt system utrzymania na głębokiej ściółce, zapewnia dobrą zdrowotność utrzymywanej trzody chlewnej. W tym gospodarstwie w pierwszym półroczu br realizowany był program żywienia trzody chlewnej połączony z promocją pasz wytwórni CARGILL PASZE w Siedlcach. Loszka krzyżówkowa ras wielka biała polska z polską białą zwisłouchą pokryta knurem rasy Pietrain przeszła wszystkie niezbędne szczepienia profilaktyczne i była żywiona w okresie prośności paszami sporządzanymi z udziałem koncentratu dla loch CARGILLA. Od loszki tej 19 stycznia uzyskano 13 prosiąt o przeciętnej masie ciała w dniu urodzenia 1,74 kg. Założeniem programu było między innymi wczesne odsadzanie prosiąt, dlatego knurki zostały wytrzebione już w czwartym dniu życia. W tym okresie zaczęto im podawać pierwszą mieszankę pełnoporcjową - Wczesny Prestarter. Po 24 dniach, gdy prosięta ważyły przeciętnie 6,23 kg, zostały odłączone od lochy. Do osiągnięcia masy ciała 25 kg pozostawały dalej w tym kojcu, w którym się urodziły. Specjalna budka drewniana w kojcu z umieszczonym w

niej promiennikiem stwarzała doskonałe warunki do bytowania prosiąt. Locha została ponownie pokryta po ośmiu dniach od odsadzenia prosiąt i 14 czerwca uzyskano od niej kolejny miot - 19 prosiąt. Wczesny Prestarter po kilku dniach od odsadzenia został zastąpiony mieszanką Prestarter, a następnie Starter, którą stosowano do uzyskania masy ciała 27,75 kg w wieku 10 tygodni. W pierwszym okresie tuczu żywienie oparte było o mieszankę pełnoporcjową Tuczniak Extra I. W końcowym okresie tuczu stosowana była mieszanka sporządzona ze zbóż z udziałem koncentratu wysokobiałkowego Tuczniak. 23 czerwca, przy masie ciała 97 kg tuczniaki zostały odstawione do Zakładów Mięśnych w Łukowie. Uzyskane wyniki przedstawiały się następująco:

Czas trwania tuczu	- 155 dni
Średni dzienny przyrost masy ciała	- 615 g (372 g do 70 dnia życia, 815 od 71 dnia do końca tuczu)
Zużycie paszy na 1 kg przyrostu masy ciała	- 2,38 kg
Poubojowa mięsność tuczniaków	- 51 % (min. 47,9; max. 54,9 %)
Wydajność rzeźna	- 74,8 %

Przez cały okres odchowu i tuczu prowadzona była dokładna ewidencja rzeczywiście zużytych pasz. Zużycie wszystkich pasz na 1 szt. przedstawiało się następująco:

Wczesny Prestarter	- 1,84 kg
Prestarter	- 6,15 kg
Starter	- 26,92 kg
Mieszanka Tuczniak Extra I	- 38,50 kg
Koncentrat Tuczniak	- 30,77 kg
Śruta zbożowa	- 123,10 kg

Koszt paszy zużytej na uzyskanie 1 kg przyrostu masy ciała, wyliczony według cen na dzień 15 sierpnia 1997 wyniósł 1,79 zł.

Przedstawione wyniki wykazują, że realizując program żywieniowy wytwórni CARGILL PASZE można znacznie skrócić okres trwania tuczu, jak i termin odsadzania prosiąt od lochy. Pozwala to na uzyskanie rocznie większej ilości prosiąt od 1 lochy i większą produkcję wysokomięsnych tuczniaków w skali roku, co wyraźnie wpływa na opłacalność produkcji.

Cz. Mirczewska

Żywnienie bydła opasowego

Jednym z czynników decydujących o opłacalności chowu młodego bydła rzeźnego jest racjonalne żywienie. Zbilansowanie dawki pokarmowej pod względem zawartości podstawowych składników pokarmowych oraz optymalne dostarczenie zwierzętom substancji biologicznie czynnych pozwala w pełni wykorzystać genetyczne możliwości wzrostu opasów.

Pasze przeznaczone dla opasów powinny być smakowite, chętnie pobierane oraz odznaczać się dobrą strawnością i użytecznością poszczególnych składników paszowych. W zależności od okresu opasu stosuje się najczęściej pasze objętościowe dobrej jakości oraz śruty zbożowe i dodatki mineralno-witaminowe. Istotną rolę w opasie młodego bydła odgrywa okres oseskowy i odchów cieląt do około 120 dni. W tym okresie należy zwierzę przyzwyczaić do pobierania pasz stałych, stymulując rozwój przedżołądków, głównie żwacza, tak aby w okresie właściwego opasu można w pełni wykorzystać kiszonki, sianokiszonki, okopowe, siano i inne pasze gospodarskie. Podkreślić należy, że w okresie odchowu i na początku opasu stosuje się pasze

łatwostrawne i o stosunkowo większej zawartości białka niż w okresie późniejszym.

W tradycyjnym żywieniu z wykorzystaniem pasz gospodarskich jak siano, śruty zbożowe i okopowe, występuje niedobór wielu składników mineralnych, głównie wapnia, fosforu, magnezu, sodu i niektórych mikroelementów np.: Co, Mn, Cu, Zn, J oraz witamin. Dobrym źródłem uzupełniającym te składniki są **Ekomix-y**.

Dla bydła opasowego polecamy szczególnie **EKOMIX BO super**. Zawarte w preparacie witaminy i sole mineralne zabezpieczają zwierzęta przed ich niedoborami oraz przed zachwianiem równowagi fosforowo-wapniowo-magnezowej. Stosowanie preparatu uzupełnia w paszach niedobory soli mineralnych i witamin rozpuszczalnych w tłuszczach. Preparat stosuje się jako dodatek do pasz w żywieniu bydła opasowego w okresie letnim i zimowym.

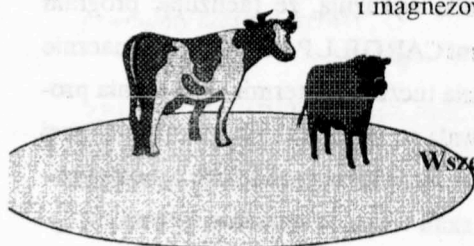
Badania wykonane między innymi w Instytucie Żywnienia Zwierząt Akademii Rolniczej w Lublinie wykazały wysoką przydatność tego preparatu w żywieniu opasów z udziałem pasz gospodarskich: siano i śruty zbożowe. Zwierzęta o masie od 150-250 kg przyrastały średnio 1265 g dziennie.

ep[®]
EKOPLON s.a.
K I E L C E

oferuje:

szeroki asortyment **EKOMIX**[®]-ów dla drobiu, bydła i trzody chlewnej, a także
Koncentraty i Superkoncentraty paszowe.

Polecamy dolistne nawozy makro- i mikroelementowe o naturalnych właściwościach ochronnych grzybo- i owadobójczych o nazwie **EKOLIST**[®], płynne saletry: wapniową i magnezową oraz nawozy ogrodnicze i kwiatowe typu **MULTIVIT**[®]

Wszelkie informacje o produktach firmy dostępne są w biurze
PPHU EKOPLON S.A.

25-501 Kielce, ul. Sienkiewicza 76,
tel/fax (041) 366-06-42, 368-42-50, 366-07-38
oraz w sieci dystrybucyjnej na terenie całego kraju.

Porady pszczelarskie

Przy sprzyjających warunkach pogodowych, w październiku możemy zajrzeć do skrajnych uliczek w ulach. Ma to na celu upewnić pszczelarza o poprawnym dopasowaniu wielkości gniazda do siły rodziny przygotowanej do zimowli. Gdy uliczki między przedostatnią a ostatnią ramką nie są obsiadane przez pszczoły, to ostatni plaster należy wycofać z gniazda. W październiku można poprawić ustawienie uli. Odchylenie ula od pionu niekorzystnie wpływa na przebieg zimowli. Przechylenie do tyłu jest szczególnie groźne dla zimującej rodziny. Para wodna skraplająca się na wewnętrznych ścianach ula w wyniku gwałtownych zmian temperatury ścieka na dennicę. Jeżeli nie ma możliwości spłynięcia wylotem, gromadzi się na dnie ula i powoduje pleśnienie osypu zimowego, a w następstwie również dennicy. Ponadto obecność wody w ulu skraca życie zimującym pszczołom. Aby ułatwić odprowadzenie wody z dennicy można ul odchylić o 2-3° do przodu. Czynnikiem poprawiającym warunki zimowania pszczoł jest możliwie szeroki (na całą szerokość lub długość ula) regulowany wylot. Musi on być zasiatkowany, lecz umożli-

wiający przejście pszczołom. Chroni to rodzinę przed późnym rabunkiem oraz wtargnięciem gryzoni, poprawia także wentylację gniazda. Powierzchnia otworów wprowadzających powietrze do ula powinna być dwukrotnie większa od łącznej powierzchni otworów odprowadzających.

Ważną rzeczą jest poziome i pionowe ocieplenie gniazda. Należy dążyć do tego aby przez wyloty po dennicy, między matami bocznymi a ścianami ula, aż po otwory w daszku, możliwy był obieg powietrza. Gdy temperatura otoczenia utrzyma się przez kilka dni na poziomie 8°C, pszczoły zaczynają formować kłęb zimowy. Pewna ich część wchodzi do pustych komórek, dzięki czemu zmniejsza się objętość kłębu. Zagładanie do uli w październiku może niekorzystnie wpłynąć na przebieg zimowli, należy więc tego unikać i zapewnić pszczołom maksymalny spokój.

oprac. specj. ODR d/s pszczelarstwa:
Lewandowska M., Kałabun M., Osielski K.

ZAPOBIEGANIE WŁOŚNICY.

Jak co roku ze zbliżającym się okresem późnej jesieni i zimy w indywidualnych gospodarstwach domowych zwiększa się ilość ubijanych zwierząt gospodarskich szczególnie trzody chlewnej. Sytuacja ta daje okazję do przypomnienia o groźnej chorobie ludzi i zwierząt - włośnicy (trychinozy). Jest to choroba szczególnie groźna dla ludzi. Chorobę tę wywołuje włosień kręty, nicień z Rodziny Trichinellida. Inwazje tego pasożyta zdarzają się w środowisku człowieka głównie u świń i szczurów, ale też psów, kotów, a w wolnej przyrodzie u zwierząt mięso i wszystkożernych. Zараżenie włośniami następuje przez zjedzenie mięsa zawierającego larwy włosnia krętego. W żołądku kolejnego żywiciela torebki larw rozpuszczają się pod wpływem wydzielania soku żołądkowego, a wychodzące z nich larwy kierują się do jelita cienkiego, gdzie szybko rosnąc po 2-3 dniach przekształcają się w dojrzałe płciowo osobniki, a po 6-7 dniach od chwili zarażenia samice zaczynają rodzić larwy. Każda samica wydalą ok. 1500 larw jelitowych, które przenikają przez ścianę jelita do krwiobiegu, a następnie do wszystkich narządów i mięśni. Larwy osiadłe w narządach giną natomiast te, które trafiły do mięśni - rozwijają się, otaczają torebką i przyjmują kształt spiralny. Przebieg cyklu rozwojowego włosnia krętego świadczy o tym, że pasożyt jest organizmem heteroksenicznym, wymagającym do swego rozwoju dwóch kolejnych żywicieli, przy czym każdy z nich może być równocześnie pośrednim i ostatecznym żywicielem pasożyta. Świnie zarażają się włośnicą zjadając odpadki poubojowe zawierające włośnie, padłe szczury, niekiedy kał innych świń zawierający niestrawione kawałki mięsni

zarażonych włośniami. Reakcja organizmu świni na włośnicę jest stosunkowo słaba. Objawy choroby zwykle ustępują albo pojawiają się 3-5 dni po zakażeniu i to tylko w przypadku bardzo silnych inwazji. Wyrażają się podwyższoną temperaturą i biegunką. Chore świny szybko chudną i niektóre z nich padają. Włośnica u świń najczęściej przebiega przewlekle, co objawia się bolesnością mięśni zwierzęcia. Trwa 1-1,5 miesiąca i kończy się powrotem zwierzęcia do normy z chwilą ukończenia procesu otorbiana się larw włosni w mięśniach. Świnie takie tracą oczywiście wartość konsumpcyjną. U człowieka pierwsze objawy chorobowe występują po 5-8 dniach od momentu zakażenia i charakteryzują się wymiotami, biegunką, bólami głowy i nieregularną gorączką. W następnym okresie, od 9 do 21 dnia od zakażenia włośnie zaczynają wydzielać toksyny. Choroba objawia się zawrotami głowy, obrzękami powiek i spojówek, zeszywnieniem i bólami mięśni, zwłaszcza karku, głowy, i kończyn dolnych. Medycyna nie zna dotychczas leku przeciwko włośnicy. Możemy zapobiegać tej chorobie jedynie poprzez :

- *przestrzeganie obowiązku badania poubojowego tusz świńskich,*
- *zwalczanie szczurów (deratyzacja) roznosicieli włośnicy,*
- *utrzymanie higieny w pomieszczeniach inwentarskich,*
- *nie karmienie trzody odpadkami masarskimi i kuchennymi.*

Krystyna Laskowska
ZDR Łosice

Zapraszamy na nasze stoisko
MTP POLAGRA '97
pawilon 26, stoisko 103/3

ZAKŁADY CHEMICZNE „POLICE” S.A.
72-010 POLICE

UL. KUŹNICKA 1

telex 425367 po pl

tel. (091) 17 36 03, 17 11 44

fax (091) 17 36 03

FUNDACJA 4-H DZIECIOM

W okresie wakacji 1997 roku Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Grabanowie zorganizował obóz szkoleniowo-wypoczynkowy 4-H w terminie 14.08. - 25.08.1997 r. w miejscowości Suchacz Zamek w województwie elbląskim. W czasie trwania obozu 4 - H udział wzięło 29 uczestników z województwa bielskopodlaskiego 16 dziewcząt i 13 chłopców w wieku 9 - 14 lat z następujących gmin: Biała Podlaska, Międzyrzec Podlaski, Milanów, Rossosz i Sarnaki. Ośrodek Wypoczynkowy Suchacz Zamek położony nad Zalewem Wiślanym, na terenie 5,50 ha oświetlonym i ogrodzonym wśród żywej zieleni z dala od aglomeracji miejskich. Ośrodek dysponował domkami campingowymi 4i5 osobowymi. Ośrodek spełniał wszelkie wymagania sanitarne. Zajęcia szkoleniowe na tematy dotyczące Fundacji Edukacyjnej 4 - H w Polsce prowadzone było w myśl hasła "Nie jest naszym zadaniem sprawienie, żeby młodzi członkowie klubów 4 - H stawali się już teraz bardziej bez troskimi nastolatkami. Naszym zadaniem jest umożliwić im rozwój umiejętności, dzięki którym staliby się w przyszłości dorosłymi odnoszącymi sukcesy". Uczestnikom obozu również wyjaśniono 4 podstawowe znaki w symbolu 4 - H:

swoją głową - żeby jaśniej myślała,
serce - żeby było wierniejsze,
ręce - żeby chętniej służyły innym,

zdrowie - żeby mi dało lepiej żyć, dla mojego klubu, mojej społeczności, mojego kraju i mojego świata.

W czasie trwania obozu 4 - H organizowano uczestnikom wycieczki: - piesze szlakami turystycznymi do pobliskich miejscowości oznaczonymi szlakami czerwonym i niebieskim;

- kolejowe do Fromborka i Elbląga;

- autokarowe do Trójmiasta: Gdańsk, Sopotu i Gdyni.

Ponadto organizowano konkursy, zgadywanki terenowe, spartakiady kolonijne, teleturnieje, ogniska, dyskoteki, bieg patrolowy; odbyły się chrzty dla najmłodszych uczestników, którzy stali się pełnomocnymi członkami klubów 4 - H otrzymując świadectwa z nazwami, były to niesamowite przeżycia, jak również śluby obozowe, które wzięli starsi uczestnicy obozu 4 - H. Za udział w obozie 4 - H, wzorową postawę za różne osiągnięcia w konkursach i teleturniejach wszyscy uczestnicy otrzymali nagrody, największa ilość punktów zdobyli:

224 punktów - Grzegorz Trocewicz zam. Perkowice gm. Biała Podlaska;

220 punktów - Grzegorz Ossowski zam. Bordziłówka gm. Rossosz;

217 punktów - Katarzyna Ossowska zam. Rossosz;

214 punktów - Anna Baglaj zam. Ortel Książęcy II gm. Biała Podlaska;

214 punktów - Dominika Lesicka zam. Rossosz;

214 punktów - Dawid Ossowski zam. Rossosz;
208 punktów - Aleksandra Lesicka zam. Rossosz.
Zajęcia były tak zaplanowane, że nie było możliwości na nudzenie się. W trakcie trwania obozu 4 - H była prowadzona kronika, która jest wspinałą pamiątką zarejestro-

waną realizowanego programu każdego dnia - prowadzona przez uczestników, na zakończeniu kroniki wpis " Na obozie było naprawdę super! Myślę, że wszyscy byli zadowoleni! "

Bożena Michalczuk

Popatrzmy na ziemniaki

Duża ilość opadów w tym roku spowodowała intensywny rozwój szeregu chorób roślin uprawnych. Warunki meteorologiczne nie pozwoliły na terminowe wykonanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych zapobiegających i zwalczających choroby i szkodniki. Dlatego szczególnie ważnym zagadnieniem stało się właściwe przygotowanie zebranych zbiorów do przechowania i zapobiegania dalszym stratom. Już w okresie pierwszych prac wykopkowych były widoczne oznaki gnicia bulw w polu. Objawy te nasiliły się w terenie bardziej wilgotnym i tam gdzie plantacje nie były chronione przed zarazą ziemniaka. Również choroby bakteryjne i grzybowe występujące w okresie wegetacji np: czarna nóżka czy alternaria miały wpływ na gnienie bulw. Występujące w okresie wegetacji deszcze splukiwały zarodniki grzybów do gleby powodując porażenie bulw. Jednak podstawową przyczyną jest zaraza ziemniaka. Szczególnie podatne były ziemniaki młode splekane oraz znajdujące się pod powierzchnią gleby. Ziemniaki porażone zarazą dają się rozpoznać po tym, że mają nieco wgłębione plamy o barwie szaro - fioletowej. Po przekrojeniu mają rdzawe plamy, które w trakcie przechowywania powiększają się dając początek gniciu bulw. Wiadomo, iż ziemniaki lepiej się przechowują jeśli jest zachowana prawidłowa uprawa, ochrona przed szkodnikami, chorobami, chwastami oraz odpowiedni sposób i termin zbioru. Większość ziemniaków (ponad 90 %) w

naszym rejonie jest przechowywana w tradycyjnych kopcach i piwnicach. Dlatego zebranych ziemniakom uprawianym przy zróżnicowanym poziomie agrotechniki i zbieranym w różnych warunkach pogodowych należałoby zabezpieczyć optymalne warunki przechowywania pamiętając o tym, że w cyklu składowania szczególnie istotna jest właściwa temperatura i wilgotność. Do przechowywania należy przeznaczyć ziemniaki dobrej jakości, w pierwszej kolejności zagospodarować odmiany o krótkim spoczynku i małej odporności na porażenie chorobami. Kopce winny być lokalizowane w terenie przepuszczalnym i nie grożącym zalaniem. Dla ziemniaków jadalnych można stosować zaprawianie chemiczne, hamujące kiełkowanie (pamiętając o karencji). W razie gnicia przebrać ziemniaki, bądź zagospodarować, a słomę w kopcach przed ostatecznym okryciem na zimę należy wymienić na świeżą i suchą. Okrywać ziemią gdy ziemniaki są wychłodzone do temp. 3 - 6 °C . Przechowując ziemniaki w piwnicach trzeba zabezpieczyć ściany przed przemarzaniem deskami bądź płytami, a podłogi zrobić ażurowe. W przyzmach ustawić kanały wentylacyjne poprawiające cyrkulację powietrza.

Pamiętajmy, że warunki składowania ziemniaków są w znacznym stopniu uzależnione od otoczenia, a w części od inwencji producenta.

ZDR Parczew

Jak skutecznie leczyć zapalenie wymion ?

Najczęstszą przyczyną powstawania zapalenia wymion u krów są zakażenia bakteryjne. Zakażenia bakteryjne są powodowane w większości bakteriami z rodzaju Gronkowców, Paciorkowców, Maczugowców, a także z gatunku Escherichia coli i Pałeczka ropy błękitnej. Przyczyną zakażeń mogą być, także niektóre grzyby drożdżopodobne. Często się zdarza, że intuicyjnie stosowane antybiotyki nie dają pożądanego efektu, ewentualnie po pewnym czasie obserwujemy nawrót choroby. Zastosowanie odpowiedniego antybiotyku daje najskuteczniejszy efekt wyleczenia. Aby dobrać odpowiedni antybiotyk należy pobrać próbki z poszczególnych ćwiartek chorego wymienia i

dostarczyć do zbadania rodzaju zakażenia oraz opracowania antybiogramu. Po otrzymaniu wyniku prowadzący leczenie wie konkretnie jaki powinien zastosować lek. Ewentualnie po zakończeniu leczenia można dokonać powtórnego posiewu celem sprawdzenia efektu leczenia. Wyżej wymienione badania wykonywane są w laboratoriach weterynaryjnych, a także wykonuje je Terenowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Łosicach . Badanie mleka może zlecić prowadzący leczenie lub sam rolnik na własne życzenie.

ZDR ŁOSICE
J.Bardadin

JESIEŃ NA UŻYTKACH ZIELONYCH.

W ostatnim czasie w rejonie Łosickim obserwuje się duże zainteresowanie rolników, zakupem siana jako dobra suchą paszą objętościową z naszych łąk. Ażeby uzyskać wysoki zbiór siana w następnym roku, należy już w okresie późnej jesieni po zejściu bydła i owiec z wypasu zadbać o nasze użytki zielone. Prawidłowo przeprowadzone czynności pielęgnacyjne i nawożeniowe przyczynią się do wzmocnienia się roślinności trawistej lepsze jej przetrzymanie, a w konsekwencji wzrost wydajności. Po zakończeniu wegetacji roślin należy maksymalnie obniżyć poziom wody gruntowej na użytkach zielonych ponieważ wpłynie to korzystnie na przetrzymanie roślin. Jedną z pierwszych czynności jest oczyszczenie rowów z resztek, gałęzi, namulów i.t.d.

Przeciwwskazane jest nadmierne pogłębianie dna rowu, może to spowodować osuszenie gleby. Wydobyty namuł równomiernie rozrzucony na łące stanowi część nawożenia organicznego, podobnie jak kompost, którym wskazane jest okrywać łąki na zimę. Pwino się usuwać wszelkie drobne uszkodzenia urządzeń melioracyjnych, jak uzupełnianie ziem w wyrwach przy zastawkach i przepustach.

Ważne jest też, przegląd wylotów drenarskich, sprawdza się czy wyloty drenów nie są podmywane czy zabezpieczone kratką przed wtargnięciem gryzoni, co spowodowałoby podtopienie ciągu drenarskiego. Jesienią sprawdzamy i naprawiamy na pastwiskach słupki ogrodzeniowe, stan naciągnięcia drutów oraz drogi przepędowe. Na pastwiskach wykaszamy niedojady na wys. 12 cm., rozcieramy odwróconymi bronami łajniaki, i rozsuwamy świeże kretowiska uzyskując wyrównanie powierzchni. Bardzo dobre efekty do wzrostu wydajności łąk osiąga się przez stosowanie okryw z: łętów ziemniaczanych, odpadów słomy i plew (zgonów), liści, kompostu i.t.d.

Okrywy powodują zatrzymanie śniegu, gromadzenie wody na wiosnę, osłaniają węzły krzewienia traw przed szkodliwymi warunkami atmosferycznymi, dostarczają wiele mikroelementów, i zwiększają masę organiczną.

Więcej uwagi rolnicy naszego rejonu winni poświęcić jesienią nawożeniu organicznemu zwłaszcza łąk.

W gospodarstwach o wyższej obsadzie inwentarza należy dążyć do corocznego nawożenia obornikiem jako uniwersalnym nawozem organicznym $1/4$ a lepiej $1/3$ pow. posiadanych łąk.

W ten sposób co 3-4 lata każda łąka otrzyma obornik, zaleca się go stosować na glebach mineralnych i organicznych płaskich i nie zalewanych. Najbardziej odpowiedni jest obornik drobny przefermentowany w dawce 15-20 ton na ha. Nawóz wywozimy w listopadzie i na początku grudnia, są niższe temperatury unika się strat azotu (N) zwracając uwagę na staranne równomierne roztrzaskanie gdyż wtedy działanie nawozowe i ochronne obornika jest znacznie lepsze. Tak zastosowany nie wymaga zgrabiania wiosną szczególnie gdy cięcie traw odbywa się kosiarką rotacyjną. Przy nawożeniu obornikiem użytków zielonych, obniża się zarówno jesienią jak i wiosenną dawkę nawozów mineralnych o połowę. Jesienią również możemy stosować gnojowicę której działanie nawo-

zące podobnie jak i obornika jest znaczne i bardziej długotrwałe jak nawozów mineralnych.

Gnojowica jest nawozem silniej działającym od obornika o dość dużej, w zależności od rozcieńczenia zawartości części stałych od 6 do 12%, w związku z czym należy ją stosować na użytki zielone kilka razy do roku a jesienią jednorazowo do $35m^3$ na ha nie więcej jak łącznie $150m^3$ na ha. Wraz z nawozami organicznymi wprowadzamy do gleby duże ilości składników mineralnych.

Pozwala to przy nawożeniu jesiennym zrezygnować wiosną z potasu, a brakującą ilość dostarczyć po I pokosie. Stosując gnojowicę zwracamy uwagę na jej dobre wymieszanie części stałych z płynnymi przed rozlewem i na równomierne jej rozprowadzenie.

Gnojowica prawie zawsze jest uboga w fosfor dlatego należy go uzupełnić rozsiewając superfosfat pylisty w dawce około 35 kg P_2O_5 na ha. (tj. 200kg superfosfatu pylistego 18%).

Należy jednak zaznaczyć, że wszędzie tam gdzie występuje brak nawozów organicznych, nawożenie mineralne pełną dawką fosforu i potasu jest wskazane.

Stosowanie nawozów mineralnych jesienią dają rolnikowi korzyści pod warunkiem gdy nie ma pochyłości terenu i stagnacji wód powierzchniowych. W okresie jesiennym rolnicy mają więcej czasu, a koszty nawozów mineralnych i ich rozsiewu są tańsze jak wiosną, oraz uzyskuje się szybszy odrost runi wiosną przyszłego roku. Zakupując i rozsiewając jesienią unika się ich rozładunku przechowywania i załadunku oraz transportu wiosną.

Nadto mając więcej czasu, przygotowanie i rozsiew można wykonać dokładniej i starannie, co podnosi efektywność nawożenia.

Przeciętne dawki jesienią potasu na glebach mineralnych zwierzęcych wynoszą dla łąk 50 kg/ha i dla pastwisk 40 kg/ha, dla gleb mineralnych lekkich, dla łąk 60 kg/ha i pastwisk 50 kg/ha czystego składnika.

W okresie jesieni nawozy stosujemy, połowę rocznej dawki na łąki i $1/3$ rocznej dawki na pastwiska. Nawozy fosforowe jesienią stosuje się w całej dawce i wynosi ona przeciętnie dla gleb mineralnych zwierzęcych na łąkach 50 kg i pastwiska 60 kg/ha czystego składnika.

Na glebach mineralnych lekkich na łąkach 60 kg/ha i pastwiskach 70 kg/ha czystego składnika.

Część użytków zielonych o odczynie słabo kwaśnym lub kwaśnym poniżej pH 6.5 wymaga wapnowania.

Na użytki zielone przy trwałym zadarnieniu wapnowanie przeprowadzamy wyłącznie w okresie jesieni do zimy.

Zaleca się wapnowanie co 4 lata wapnem węglanowo-magnezowym w ilości 500-800 kg czystego składnika na ha w zależności od rodzaju gleb. Na glebach lżejszych należy stosować dawki niższe lecz częściej, zaś na glebach cięższych dawki wyższe lecz rzadziej. Nie zaleca się wapnowania gleb torfowych.

WOLA-PASZE

Czołowy producent pasz w województwie białkopodlaskim.

Oferujemy hodowcom pasze pełnoporcjowe oraz koncentraty paszowe dla trzody chlewnej, bydła i drobiu. Produkujemy pasze sypkie, granulowane i kruszone. Zapewniamy transport pasz workowanych i pasz luzem specjalistycznymi paszowozami.

Nasze atuty to:

- Receptury optymalizowane przez lekarzy weterynarii.
- Optymalne zbilansowanie pod względem wartości energetycznej i składu aminokwasowego.
- Mieszanki zawierają wszystkie składniki niezbędne do prawidłowego wzrostu i rozwoju organizmu.
- Wykorzystywanie do produkcji pasz wyłącznie sprawdzonych surowców o najwyższej jakości.
- Używanie dodatków paszowych wyłącznie uznanych na rynku paszowym firm - między innymi KEMIN, DOLPASZ, POLMARCHE.
- Laboratoryjna kontrola jakości używanych do produkcji surowców i gotowych produktów.
- Atrakcyjne ceny.

Zapraszamy do licznych punktów sprzedaży rozmieszczonych w całym województwie. Dużych odbiorców prosimy o kontakt bezpośredni (możliwość negocjacji cen i form płatności).

PRODUCENT PASZ I KONCENTRATÓW PASZOWYCH

PPHU „WOLA - PASZE”, Spółka z o.o.

21-500 Biała Podlaska
ul. Handlowa 7.

tel/fax 0 57 3432696 ; 3422201.

Ceny targowiskowe w kraju od 19 do 24 maja 1997 r.

LP		Targowisko	Pszeni ca	Żyto	Jęczmi eń	Zierniaki	Prosi ęta	Jaja	Jabłka	Cebula
	Jedn.miary		zł/dt	złdt	zł/dt	zł/dt	para	szt	zł/kg	zł/kg
		min.	44	31	40	25	167	0,24	1,00	1,00
		max	62	50	60	40	280	0,38	1,60	1,50
		średnie	53	40	50	32	220	0,31	1,30	1,25
1	Białystok	Siemiatycze	50	31		25	220	0,34	1,20	1,40
2	Bielsko-Biała	Żywiec	62	50	60	40	240	0,30	1,20	1,00
3	Chełm	Krasnystaw	50			25	175	0,27	1,00	1,20
4	Gdańsk	Wejherowo	47	37	45	40	195	0,24	1,50	1,15
5	Krosno	Krosno	60		50	40	170	0,38	1,10	1,05
6	Łódź	Ozorków	51	35		28	250	0,26	1,20	1,00
7	Nowy Sącz	Nowy Targ	55	45	50	50	180	0,35	1,60	1,50
1	Poznań	Pniewy	53	37	42	40	192	0,24	1,40	1,20
9	Siedlce	Sokołów	50	35	40	20	190	0,27	1,15	1,00
10	Warszawa	Grodzisk Maz.	50	50	40	30	220	0,30	1,50	1,00
11	Suwałki	Suwałki	44	33	40	30	280	0,28	1,50	1,20
12	Zamość	Hrubieszów				25	165	0,29	1,50	1,50
13	Szczecin	Stargard	50	35		40	200	0,25	1,30	1,20
14	Wrocław	Trzebnica	50			40	185	0,26	1,50	1,50
15	Zamość	Hrubieszów				25	167	0,29	1,50	1,50

**Pragniesz pomnażać swoje dochody?
Chcesz być konkurencyjny?
Znasz drogi do sukcesu?
Słyszysz, że XXI wiek puka do naszych drzwi?**

**Wszystko przemawia za tym, że warto prenumerować
i czytać profesjonalny, kolorowy miesięcznik**

Nowoczesne Rolnictwo

NAUKA • DORADZTWO • PRAKTYKA

„Nowoczesne Rolnictwo” czytają technicy i inżynierowie, czołówka rolnicza wsi, ludzie agrobiznesu, pracownicy instytucji gospodarki żywnościowej i administracji, doradcy ODR, nauczyciele, studenci i uczniowie szkół rolniczych.

„Nowoczesne Rolnictwo” jest dostępne tylko w prenumeracie, a zamówienia przyjmują listonosze, urzędy pocztowe, jednostki kolportażowe „RUCH” oraz redakcja.

„Nowoczesne Rolnictwo”, ul. Krakowskie Przedmieście 66, 00-950 Warszawa; nr konta: BPH III O/W-wa 10601057-1296-30000-621001; tel./fax 826-57-05

- nowe technologie i opłacalne kierunki produkcji
- technika, mechanizacja i motoryzacja
- nowości w europejskim i światowym rolnictwie
- przemysły i instytucje agrokompleksu
- sadownictwo i ogrodnictwo
- serwis informacji z rynku rolnego
- analizy, polemiki, prognozy

BIULETYN BIAŁSKOPODLASKIEJ IZBY ROLNICZEJ

Miesięcznik Białskopodlaskiej Izby Rolniczej

GOŚCIE Z FRANCJI

W dniach 22-29 września br w województwie białskopodlaskim przebywała delegacja przedstawicieli samorządów terytorialnych i zawodowych z Francji, z departamentu Deux-Sevres. Wśród gości byli reprezentanci Izby Rolniczej z Poitou Charentes, których gościła Białskopodlaska Izba Rolnicza. Podczas pobytu mieli oni możliwość zapoznania się z województwem białskopodlaskim, jego możliwościami gospodarczymi i walorami turystycznymi, a także z warunkami gospodarowania podlaskich rolników, których gospodarstwa mieli okazję zwiedzić.

Wizyta dała możliwość wymiany doświadczeń i zapoznania się z funkcjonowaniem samorządu rolniczego we Francji, którego tradycje są o wiele starsze od naszych.

Postanowiono rozwijać nawiązane między naszymi Izbami kontakty w przyszłości w formie wymiany doświadczeń w zakresie działalności samorządowej, technologii produkcji oraz funkcjonowania wspólnego rynku w ramach Unii Europejskiej.

W NUMERZE:

- Wizyta z Francji
- Czy polscy rolnicy otrzymają dopłaty kompensacyjne
- Rynek mięsa i mleka w ocenie ARR
- Jak zorganizować grupę producencką?
- Organizacja rynku świeżych owoców i warzyw w UE
- Ustawa o paliwach rolniczych niezgodna z Konstytucją RP
- Bariery rozwoju województwa białskopodlaskiego

**TYLKO U NAS
BEZPŁATNE OGŁOSZENIA DLA ROLNIKÓW**

Biuletyn Białskopodlaskiej Izby Rolniczej
Adres Redakcji: 21-500 Biała Podlaska, ul. Brzeska 41
Tel. (057) 3420032, 3443014; Fax. (057) 3420032

POCZTA

Opolska Izba Rolnicza zwróciła się do nas z prośbą o przekazanie podziękowań wszystkim, którzy włączyli się w akcję pomocy ludności poszkodowanej w wyniku klęski powodzi jaka dotknęła woj. opolskie. Poniżej publikujemy treść otrzymanego pisma.

Izba Rolnicza w Opolu

Bialskopodlaska Izba Rolnicza

Podziękowanie

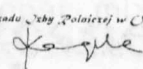
Zarząd Izby Rolniczej w Opolu składa rolnikom z Waszego terenu gorące podziękowania za okazaną pomoc w chwili, kiedy rolnicy z terenów Opolszczyzny potrzebowali jej szczególnie mocno.

Chcemy gorąco podziękować tym wszystkim, którzy zrozumieli w jakim położeniu znalazło się wielu ludzi.

Pragniemy podziękować za to, że oferowaliście Państwo bezinteresownie swoją pomoc, wykazaliście wiele zrozumienia i zainteresowania, umieliście wyobrazić sobie położenie ludzi, którzy niejednokrotnie stracili dorobek całego życia.

Dziękując jeszcze raz gorąco i serdecznie wszystkim tym, którzy okazali swoje „wielkie serce” i dobroć, łącząc wyrazy szacunku.

Mieczysław Zarząd Izby Rolniczej w Opolu

KREDYTY

KREDYTY NA ROZWÓJ TRZODZIARSTWA

Agencja Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa proponuje rolnikom preferencyjne kredyty dla hodowców mięsnych ras świń. Warunkiem uzyskania kredytu przez rolnika jest posiadanie co najmniej 10 loszek z odpowiednim pochodzeniem i podpisanie umowy na dostawę do zakładów przetwórczych minimum 200 sztuk świń rocznie.

Z PRAC BIALSKOPODLASKIEJ IZBY ROLNICZEJ.

POSIEDZENIA ZARZĄDU BIR

We wrześniu br. Zarząd Bialskopodlaskiej Izby Rolniczej obradował dwukrotnie. Przedmiotem obrad było przygotowanie wizyty delegacji francuskiej z Izby Rolniczej z regionu Poitou - Charentes. Ustalono program pobytu oraz listę zagadnień, które powinny być przedmiotem rozmów z przedstawicielami samorządu rolniczego z Francji.

Zarząd BIR dyskutował ponadto o przeznaczeniu pieniędzy jakie zgromadzono na założonym przez Izbę koncie pomocy powodziarom. Postanowiono dokonać konsultacji z Izbą Rolniczą w Opolu i zakupić towary, które jej zdaniem będą najbardziej potrzebne poszkodowanym.

INAUGURACJA ROKU SZKOLNEGO

Pan Jan Stasiuk, Prezes BIR uczestniczył w uroczystości inauguracyjnej roku szkolnego w naszym województwie, jaka miała miejsce w Szkole Podstawowej w Leśnej Podlaskiej. Z okazji oddania do użytku nowego budynku szkolnego Bialskopodlaska Izba Rolnicza ofiarowała szkole dar rzeczowy w postaci magnetowidu.

CO NAM PRZESZKADZA W ROZWOJU

W drugiej dekadzie września Zarząd BIR uczestniczył w zorganizowanej przez Wojewodę Bialskopodlaskiego konferencji poświęconej barierom rozwoju województwa bialskopodlaskiego. Sprawy omawiane na spotkaniu dotyczyły w dużej części problemów w funkcjonowaniu przedsiębiorstw, ale także związane były z bolączkami podlaskiego rolnictwa.

Wśród przyczyn trudnej sytuacji na wsi wymieniano niedostosowanie struktury produkcji do wymogów rynku, kładąc nacisk na duże możliwości eksportu do naszych wschodnich sąsiadów. Zdaniem obecnego na konferencji, Pana Edwarda Tomaszuka, szefa Polkresu, jednego z większych w naszym kraju eksporterów żywności, bialskopodlaskie ma szansę stać się zagłębiem owocowo-warzywnym dla partnerów z Białorusi i Rosji. Warunkiem jednak jest odejście od uprawianych tradycyjnie w naszym regionie roślin (ziemniaki i zboża) i produkcja wysokiej jakości warzyw i owoców.

Kolejną z barier w rozwoju rolnictwa jest zdaniem uczestników konferencji brak dostatecznej infrastruktury do obsługi handlu i słaby stopień zorganizowania producentów rolnych. Cieszy fakt, że bliska realizacji jest, jak mówiono, organizacja Podlaskiej Giełdy Eksportowo - Rolnej w okolicy Małaszewicz, która spowoduje rozwój wymiany handlowej. Niestety brakuje po stronie producentów rolnych podmiotów, które skutecznie będą mogły na niej handlować. Podkreślano, że warto podejmować wszelkie działania służące koncentracji wysokojakościowej produkcji w ramach zrzeszeń producentów.

WIADOMOŚCI

CZY POLSCY ROLNICY BĘDĄ POZBAWIENI UNIJNYCH DOPLAT KOMPENSACYJNYCH?

Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej wystąpiło do Komisji Europejskiej z propozycją przyznania Polsce 1050 mln ECU w formie funduszy przedakcesyjnych. Kwota ta jest dostosowana do naszych organizacyjnych możliwości absorpcji pomocy finansowej i byłaby wykorzystywana sukcesywnie przez 3 lata - w pierwszym 150 mln ECU - na modernizację sektora rolno - spożywczego i przygotowanie polskiej wsi do członkostwa w Unii.

Priorytetowe cele to podniesienie jakości surowców rolnych i jakości przetworzonej żywności, rozwój obszarów wiejskich poprzez modernizację infrastruktury oraz tworzenie struktur administracyjnych powołanych do wprowadzania w życie unijnych regulacji prawnych w zakresie kontroli żywności: fitosanitarnej i weterynaryjnej.

Zdaniem wicepremiera J.Kalinowskiego Komisja Europejska określi wysokość przyznanych Polsce funduszy do końca br. Szanse na ich otrzymanie są duże ponieważ posiadamy programy np. aktywizacji bezrobotnych w rejonach popegeerowskich, opracowane zgodnie z unijnymi standardami.

W styczniu zostaną podjęte negocjacje z Komisją Europejską, a prawdopodobnym terminem naszego członkostwa jest rok 2002 lub 2003. Polska będzie niewątpliwie beneficjentem Wspólnej Polityki Rolnej - szacuje się, że nasze wpłaty do kasy w Brukseli wyniosą 0,8 do 1 mld ECU, natomiast wypłaty 3,2 mld do 3,7 mld ECU - jednakże jest kilka spraw niepokojących polskich negocjatorów. Przede wszystkim kwestia bezpośrednich dopłat kompensacyjnych, wyrównujących dochody rolników z dochodami pracujących poza rolnictwem w danym regionie.

W przedłożonym przez Komisję Europejską projekcie programu reformy Wspólnej Polityki Rolnej, który zakłada stopniowe zmniejszanie subwencjonowania produkcji (do 2001 r. obniżka gwarantowanych cen zbóż o 30%, mięsa wołowego o 20%, mleka o 10%) na rzecz zwiększenia roli bezpośrednich dopłat kompensacyjnych dla rolników. W projekcie reformy WPR nie ma jednak słowa o objęciu dopłatami kompensacyjnymi rolników z nowych krajów członkowskich. Byłoby to dla nas nie do przyjęcia.

Program Agenda zakłada też rezygnację w 2006 r. z kwotowania produkcji mleka, byłoby więc bezsensowne kosztowne wprowadzanie tego systemu u nas jeśli miałby obowiązywać kilka lat.

USTAWA O PALIWACH ROLNICZYCH NIEZGODNA Z KONSTYTUCJĄ

Trybunał Konstytucyjny orzekł w poniedziałek, że przekazana prezydentowi do podpisu ustawa o paliwie rolniczym jest niezgodna z Konstytucją. Prezydent nie może

więcej jej podpisać, a to oznacza, że cały proces legislacyjny trzeba zaczynać od początku. Trybunał badał, czy nierozpatrzenie poprawek Senatu do tej ustawy i przekazanie jej w wersji uchwalonej przez Sejm jest zgodne z procedurą legislacyjną zapisaną w Małej Konstytucji.

Decyzja TK jest ostateczna. Oznacza to, że prezydent nie podpisze ustawy niezgodnej z Konstytucją. W związku z tym, aby wprowadzić rozwiązania prawne dotyczące paliwa dla rolników, potrzebna jest nowa inicjatywa ustawodawcza. Cały proces legislacyjny musi przebiegać od początku.

GORSZE ZBOŻA, MNIEJ ZIEMNIAKÓW

W większości kraju zboża, a zwłaszcza pszenica, nie spełniają wymogów stawianych zbożom konsumpcyjnym. Skup w poszczególnych regionach jest bardzo zróżnicowany i wynosi od 1,4 tys. ton do ok. 180 tys. ton. Najwięcej zboża z tegorocznych zbiorów skupiono do 2 września br. w województwach: gdańskim (181 tys. ton), koszalińskim (156 tys. ton), szczecińskim (136 tys. ton), słupskim (115 tys. ton), elbląskim (114 tys. ton), bydgoskim (90 tys. ton) i wrocławskim (81 tys. ton).

Niższe mogą być plony ziemniaków, przede wszystkim na skutek silnego porażenia tych roślin zarazą ziemniaczaną, która wystąpiła na skalę masową. W 14 województwach całkowite porażenie naci spowodowało przedwczesne zakończenie wegetacji ziemniaków.

Ocenia się, że w stosunku do ub. r. tegoroczne plony ziemniaków mogą być o 10-15% niższe, przy czym w województwach: białostockim, kieleckim, olsztyńskim, plockim, rzeszowskim, sieradzkim i tarnowskim spadek może wynieść nawet 20-30%. Spodziewać się też należy obniżenia jakości ziemniaków oraz kłopotów z ich przechowywaniem

JAKOŚĆ NAWOZÓW

Okręgowa Stacja Chemiczna - Rolnicza w Lublinie zbadała dostępne w naszym regionie podstawowe i wieloskładnikowe nawozy sztuczne. Okazało się, że około 30% przebadanych nawozów wykazywało różne nieprawidłowości w postaci różnicy w procentowej zawartości czystego składnika w odniesieniu do norm lub deklaracji producenta. Najmniej rozbieżności dotyczyło fosforu, następnie potasu i azotu, najwięcej zaś magnezu.

Najczęściej odchylenia od norm były niewielkie. W niektórych jednak przypadkach, szczególnie przy nawozach wieloskładnikowych różnice dochodziły do kilkunastu procent.

Jakie skutki gospodarcze niosą ze sobą występujące nieprawidłowości? Dla przykładu, przy założeniu, że dawka nawozu pod pszenicę wynosi 400 kg/ha a zawartość N 28%, jednoprocentowy brak powoduje obniżenie plonu z 10 ha o 1,3 t. Przy zawartości azotu niższej od normy o 5% straty w plonie wynoszą na 10 ha 6,6 t, co w przeliczeniu na pieniądze oznacza o 3300 zł mniejsze przychody.

Wśród przebadanych nawozów najwięcej nieprawidłowości odnotowano w przypadku polifoski, potafoski, fosmagu i hydroplonu.

PROGNOZY

RYNEK MIĘSA I MLEKA W OCENIE ARR

☛ WIEPRZOWINA

Łączna produkcja mięsa wieprzowego, wołowego i drobiowego w II półroczu 1997 r. może być o ok. 10 tys. t, tj. o ok. 0,7% mniejsza niż przed rokiem - prognozuje Agencja Rynku Rolnego.

Wobec zmniejszonej produkcji podaź rynkowa częściowo będzie uzupełniana importem. ARR ocenia jednak, że wskutek spadku jego opłacalności, import mięsa w II półroczu może zmniejszyć się o ok. 30%, do poziomu 50 tys. t. Eksport mięsa ma być zbliżony do poziomu ubiegłorocznego i wynosić 150 tys. t.

ARR zamierza sprzedać w II półroczu „per saldo” ok. 40 tys. t mięsa z zapasów, oceniając zarazem, że łączna podaź mięsa na rynku krajowym w II półroczu br. może być o ok. 45 tys. t (tj. o 3,4%) niższa niż w II półroczu ub. r. ARR nie przewiduje jednak wystąpienia niedoborów na tym rynku wobec przewidywanego spadku zapotrzebowania.

W III kw. każdego roku wskutek sezonowego spadku podaży żywca wieprzowego spodziewane jest wystąpienie wzrostowych tendencji cenowych. Zdaniem specjalistów z ARR, wzrost cen nie będzie jednak tak głęboki jak w III kw. 1996 r., choć podaź wieprzowiny ma się kształtować na poziomie niższym niż w II kw. 1996 r.

W lipcu br. skup żywca wieprzowego wyniósł 57,3 tys. t i był o 3,5% niższy niż w czerwcu i o 1,8% niższy niż w lipcu ub. r. Spadek podaży wieprzowiny zrekompensowany został zwiększonymi dostawami bydła i drobiu, których w lipcu br. skupiono odpowiednio o ok. 24% i 30% więcej niż przed rokiem. Łączny skup żywca wyniósł 121,8 tys. t i o 12% przewyższał poziom z analogicznego okresu ub. r.

W lipcu br. przeciętna cena żywca wieprzowego (3,83 zł/kg) była o 23,4 % wyższa niż przed rokiem. ARR przewiduje, że do końca III kwartału wzrostowa tendencja cenowa będzie się utrzymywać.

Wzrost cen hamowany jednak będzie przez pojawiającą się barierę popytu oraz przez interwencyjną sprzedaż mięsa z zapasów ARR. Od początku lipca br. do 23 sierpnia na rynek krajowy skierowano ok. 18 tys. t mrożonej wieprzowiny w cenie wywoławczej 4,90 zł/kg. Ocenia się, że posiadane w gestii ARR zasoby mrożonych półtuszy wieprzowych powinny ustabilizować średnią cenę skupu trzody chlewnej we wrześniu i w następnych miesiącach na poziomie 4,00-4,20 zł/kg, tj. o 5-10% wyższym niż we wrześniu ub. r. (maksymalny poziom cen z 1996 r.) i o ok. 20% wyższym niż w grudniu ub. r.

☛ WOŁOWINA

W wyniku wzrostu pogłowia młodego bydła rzeźnego w II półroczu 1995 r., podaź żywca wołowego od wiosny 1996 r. kształtuje się na stosunkowo wysokim poziomie. W efekcie ceny skupu bydła w I półroczu br. wykazywały tenden-

cję spadkową. W lipcu, po raz pierwszy odnotowano ich wzrost. Przeciętna cena skupu bydła ukształtowała się na poziomie 2,46 zł/kg i była o 0,8% wyższa niż w czerwcu br., a zarazem o 3,5% niższa niż w lipcu 1996 r. Za młode bydło rzeźne w lipcu br. płacono przeciętnie 2,64 zł/kg, o 0,8% więcej niż w czerwcu i o 3,3% mniej niż przed rokiem.

W ocenie ARR średnia cena skupu bydła we wrześniu może wynieść 2,50-2,70 zł/kg, a w grudniu 2,60 - 2,80 zł/kg. Ceny młodego bydła rzeźnego mają wynosić odpowiednio: 2,70 - 2,90 zł/kg we wrześniu i 2,80 - 3,00 zł/kg w grudniu br.

Na odnotowany w lipcu wzrost cen skupu bydła decydujący wpływ wywarł wykup nadwyżek produkcyjnych wołowiny realizowany przez ARR.

Od początku lipca do 23 sierpnia Agencja zakupiła ok. 3 tys. t ćwierćtuszy wołowych, płacąc 5,30 zł/kg tym dostawcom, którzy zapewnili producentom bydła ceny nie niższe niż 2,90 zł/kg.

Ponadto od 15 lipca ARR prowadzi interwencyjny wykup wołowiny z terenów dotkniętych powodzią. Podmioty skupujące żywca wołowy od powodzien zostały zobowiązane do płacenia za bydło: dorosłe (kl. I i II) - 2,00 zł/kg, młode opasowe „J” - 2,90 zł/kg oraz młodzież do 400 kg (poza cielętami) - 2,50 zł/kg. Od powodzien wykupiono już ok. 2 tys. t. żywca.

Równolegle z wykupem nadwyżki żywca wołowego ARR prowadzi rotacje wołowiny zgromadzonej w zapasach stałych. W I połowie sierpnia br. umowami sprzedaży objęto tylko 130 t ćwierćtuszy wołowych.

Średnia cena transakcyjna ukształtowała się na poziomie ceny wywoławczej i wynosiła 4,80 zł/kg ćwierćtuszy. Z uwagi na trudności w zagospodarowaniu mięsa na rynku krajowym, już w końcu czerwca br. podjęto decyzję o skierowaniu 15 tys. t mrożonej wołowiny na eksport, z czego do 23 sierpnia wyeksportowano (wg faktur) 1 tys. t.

☛ MLEKO

W roku gospodarczym 1996/97, tempo spadku liczby krów mlecznych zostało znacznie zahamowane w porównaniu z poprzednimi latami, a na koniec czerwca br. odnotowano nawet niewielki wzrost pogłowia (o 0,7%). W połączeniu ze wzrostem wydajności mlecznej krów wpłynię to na wzrost produkcji mleka w 1997 r. o ok. 1 %. Ma ona wynieść 11,5 mld litrów.

Poprawa opłacalności produkcji sprawiła, że w znacznie większym stopniu (o 8%) zwiększył się jego skup zrealizowany w ciągu pierwszych 7 miesięcy. W tym czasie skupiono ok. 3,9 mld l mleka. ARR szacuje, że w ciągu całego 1997 r. skup mleka wyniesie 6,6-6,7 mld litra, o 4-5% więcej niż w 1996 r. Przeciętna cena skupu wynosiła w lipcu 0,57 zł/l i była zbliżona do ceny w poprzednich miesiącach br. W porównaniu z lipcem ub. r. była o 14% wyższa. **Począwszy od września, wskutek sezonowego spadku dostaw, ceny skupu mleka wykazywały lekki wzrost i w grudniu 1997 r. powinny wynosić 0,61-0,63 zł/l, tj. o 9-12% więcej niż przed rokiem.**

Źródło: *Boss Rolnictwo* Nr 37 (1997)

JAK BRONIĆ ROLNICZYCH SPRAW

JAK ZORGANIZOWAĆ GRUPĘ PRODUCENCKĄ ?

Pierwszym i niejako podstawowym warunkiem powstania grupy jest obecność na danym obszarze co najmniej kilkunastu rolników produkujących jeden produkt, bądź grupę produktów, na skalę towarową i widzących niedo- godności działania w pojedynkę.

Drugim warunkiem jest istnienie w grupie lidera - inicjatora działań, akceptowanego przez społeczność wiejską. Równie dobrze rolę tę mogą pełnić 2 - 3 osoby.

Najczęściej konieczna jest pomoc szkoleniowa i doradcza z zewnątrz. Po tę można zwrócić się do Izby Rolniczej, Ośrodka Doradztwa Rolniczego czy Fundacji Spółdzielczości Wiejskiej - instytucje te współpracują ze sobą w zakresie wspierania tego typu inicjatyw rolników.

Etapy tworzenia grupy

Zalóżmy że jesteście osobami przekonanymi do grupowego rozwiązywania swoich problemów w zakresie zaopatrzenia w środki do produkcji i zbytu, macie w swoim gronie osoby aktywne, które darzycie zaufaniem. Co i w jakiej kolejności musicie zrobić by założyć swoją formalną grupę ?

➤ Niewątpliwie **najpierw trzeba się spotkać i wspólnie przedyskutować propozycje założenia grupy producenckiej**. Już na tym etapie należy dokładnie określić cel, dla którego chcecie się zorganizować oraz upewnić się czy wszyscy tak samo go rozumiecie i akceptujecie.

➤ Wybierzcie spośród siebie **3-5 osobową grupę inicjatywną**, która pokieruje dalszymi pracami związanymi z organizowaniem grupy. Być może trzeba będzie zebrać trochę pieniędzy od przyszłych członków, na pokrycie kosztów działalności grupy. Jednakże członkowie grupy inicjatywnej muszą być przygotowani na pracę bez wynagrodzenia.

➤ **Grupa inicjatywna powinna zasięgnąć rady instytucji wspierających rozwój grup producenckich** (Izby Rolnicze, ODR, FSW) dotyczącej tworzenia grupy. Najważniejszymi sprawami są :

- przedyskutowanie czy planowane przedsięwzięcie będzie możliwe do wykonania i przyniesie rolnikom - członkom grupy realne korzyści,
- określenie formy prawnej i opracowanie projektu statutu,
- określenie metod działania i sporządzenie planu działania grupy.

➤ Grupa inicjatywna powinna **realnie ocenić sytuację rynkową grupy i jasno sprecyzować korzyści wynikające z utworzenia grupy** by móc przekonać o zasadności

tworzenia grupy i pozyskać dla inicjatywy innych producentów - w pracy tej mogą pomóc specjaliści z instytucji wspierających tworzenie grup producenckich.

➤ Kiedy już grupa inicjatywna będzie miała jasną koncepcję działania grupy, musicie **zwołać zebranie potencjalnych członków i przedstawić im jak grupa zamierza działać**, przedyskutowanie tych zagadnień pozwoli udoskonalić samą koncepcję jak i umożliwi samym rolnikom podjęcie decyzji o członkostwie.

➤ Grupa inicjatywna powinna **ustalić też z potencjalnymi członkami formę prawną** w jaką grupa zechce się zorganizować, a następnie **opracować projekt statutu**. W tych sprawach niewątpliwie trzeba będzie skorzystać z pomocy zewnętrznych specjalistów.

➤ Jeżeli cele, plan działania oraz inne dokumenty, w tym projekt statutu zostaną zaakceptowane przez potencjalnych członków **można przystąpić do procedury tworzenia grupy**.

Na zebraniu założycielskim należy podjąć uchwałę o utworzeniu grupy. W przypadku podjęcia uchwały o utworzeniu zrzeszenia lub stowarzyszenia należy przyjąć statut oraz wybrać Komitet Założycielski, który doprowadzi grupę do rejestracji w sądzie. Zrzeszenia rejestrowane są przez sądy rejonowe - gospodarcze, natomiast stowarzyszenia przez sądy wojewódzkie - wydziały cywilne.

W przypadku zakładania spółdzielni, założyciele uchwalają statut spółdzielni oraz dokonują wyboru organów spółdzielni (rady nadzorczej i zarządu), lub wybierają Komisję Organizacyjną w liczbie co najmniej trzech osób.

Zarząd spółdzielni powinien wystąpić do sądu rejestrowego (sąd rejonowy - gospodarczy) z wnioskiem o wpisanie spółdzielni do rejestru. Wniosek podpisują wszyscy członkowie zarządu. Ich podpisy powinny być uwierzytelnione przez sąd rejonowy lub notariusza. Podobną rolę w zakresie rejestracji spółdzielni spełnia Komisja Organizacyjna.

Bez względu na przyjętą przez grupę formę prawną wszyscy członkowie - założyciele składają swoje podpisy pod przyjętym statutom.

Nie zawsze szybko dochodzi do zebrania założycielskiego. Najczęściej najpierw trzeba odbyć kilka spotkań by przedyskutować wszystkie problemy i rozwiązać wątpliwości potencjalnych członków. W tych spotkaniach bardzo pomocni będą specjaliści wspierający rozwój grup producenckich, jak też przedstawiciele funkcjonujących już grup, którzy podzielą się swoimi doświadczeniami.

Witold Boguta

**FUNDACJA
FSW SPÓŁDZIELCZOŚCI WIEJSKIEJ**

*Regionalny Ośrodek Usług Spółdzielczych FSW
ul. 1 Armii Wojska Polskiego 5
20 - 078 Lublin*

ORGANIZACJA RYNKU ŚWIEŻYCH OWOCÓW I WARZYW W UE

Podstawy wspólnej organizacji europejskiego rynku świeżych owoców i warzyw zostały ustalone w 1972 r.

Opierają się one na:

- wprowadzeniu obowiązujących w skali całej Wspólnoty jednolitych norm jakościowych;
- podtrzymywaniu cen i dochodów producentów poprzez system zakupów interwencyjnych (wycofywania produktów z rynku);
- stosowaniu wspólnej taryfy celnej w obrotach z krajami trzecimi uzupełnianej systemem obciążeń mających na celu ochronę przed importem.

Od 1997 r. w sektorze owoców i warzyw świeżych obowiązują nowe regulacje. Uwzględniają one przede wszystkim postanowienia RU GATT ograniczające możliwości bezpośredniego wsparcia produkcji systemem pomocy rządowej oraz nowe rozwiązania w handlu zagranicznym polegające na konieczności taryfikacji poza-celnych środków ochrony przed konkurencją zagraniczną i redukcji subsydiów eksportowych. Ponadto we wspólnej polityce rolnej w tym sektorze uwzględniono cele wynikające z kolejnego etapu reformy Mac Sharryego. Polega on m.in. na kontynuowaniu polityki wspierania dochodów producentów poprzez finansowanie działań mających na celu lepsze przystosowanie produkcji do potrzeb rynku (koncentracja produkcji, poprawa jej jakości itp.), wprowadzenie zasady odpowiedzialności producentów za stan rynku, silniejszym powiązaniu systemu wsparcia ze środkami Wspólnoty z ochroną środowiska naturalnego i zmniejszeniu zależności poziomu wspierania produkcji od kształtowania się cen produktów rolnych.

Standardy jakościowe

Wprowadzenie jednolitych norm jakościowych na owoce i warzywa będące przedmiotem handlu zarówno wewnątrz Wspólnoty jak i zagranicznego, ma na celu wyeliminowanie z rynku produktów o niezadowalającej jakości, dostosowanie jakości owoców i warzyw do wymagań konsumentów i ułatwienie kontaktów handlowych w obrotach krajowych i zagranicznych. Zachowanie zgodności z normami oznacza dla producentów podniesienie opłacalności produkcji, a jednocześnie stanowi konieczny warunek korzystania z wszystkich form pomocy finansowej ze środków Wspólnoty. Normy zostały ustalone dla 35 produktów przeznaczonych do bezpośredniej konsumpcji, przy czym lista ta może być uzupełniana na podstawie decyzji Komisji.

Konieczność przestrzegania norm jakościowych dotyczy wszystkich segmentów dystrybucji, poza produktami kierowanymi do przetwórstwa (o ile wymogi jakościowe nie zostały ustanowione przepisami wspólnej organizacji rynku w zakresie przetworów owocowych i warzywnych), bezpośrednio sprzedawanymi konsumentom oraz sprzedawanymi w handlu detalicznym na terenie danego regionu dla celów konsumpcji związanej z lokalną tradycją. Przestrzeganie norm nie jest także wymagane w obrotach realizowanych wewnątrz określonych rejonów produkcyjnych, ale jedynie w początkowych ogniwach kanału dystrybucji (przekazywanie produktów do punktów wstępnego przygotowania do sprzedaży). Normy jakościowe można czasowo uchy-

łać w okresach głębokiego naruszenia równowagi popytowo-podażowej na rynkach Wspólnoty, tj. w okresach wyjątkowego niedoboru lub zbyt dużej podaży poszczególnych produktów.

W każdej normie jakościowej zawarte są kryteria precyzujące wymagania jakościowe poszczególnych klas owoców i warzyw (wielkość, barwa, kształt itp.) sposób pakowania produktów i ich oznakowania a także sposób określenia pochodzenia towaru i charakterystyki jakości handlowej.

System regulacji na rynku wewnętrznym

Działania interwencyjne na rynku owoców i warzyw świeżych mają na celu stabilizację cen i podtrzymywanie dochodów. Polegają one na wycofywaniu produktów z rynku. Do 1997 r. operacje te prowadzone były zarówno przez instytucje państwowe, realizujące tzw. skup interwencyjny w razie ogłoszenia stanu kryzysu na poszczególnych rynkach, jak i przez uprawnione do tego organizacje producentów.

Od 1997 r. wszystkie operacje wycofywania produktów z rynku prowadzić mają organizacje producentów i ich zrzeszenia. W odniesieniu do produktów mających istotne znaczenie dla kształtowania się dochodów producentów i objętych uprzednio systemem skupu interwencyjnego (m.in. kalafiory, gruszki, jabłka, pomidory), rekompensaty finansowe dla producentów z tytułu wycofania produktów z rynku pokrywane są z funduszy Wspólnoty. Rekompensaty te wypłacane za pośrednictwem organizacji producentów, stanowią obecnie jednorazową kwotę i obowiązują na terenie całego ugrupowania. Kwoty te ustalono dla produktów spełniających normy jakościowe. Wprowadzenie rekompensat jednorocznych uprościło dotychczasowy, skomplikowany sposób naliczania zobowiązań finansowych Wspólnoty wobec producentów z tytułu wycofywania produktów z rynku. Był on oparty o system cen skupu, cen bazowych i tzw. cen wycofania. Jednorazowe rekompensaty stały się bezpośrednią formą wspierania dochodów producentów wytwarzających istotne dla kształtowania się swych dochodów owoce i warzywa. Wprowadzenie pułapów produkcji podlegających rekompensatom finansowym z tytułu wycofania produktów z rynku ma zachęcić producentów do poszukiwania wzrostu dochodów poprzez działania dostosowawcze do rynku. **Z jednorazowych rekompensat finansowych korzystać mogą także producenci nie będący członkami organizacji producentów, przy czym rekompensaty dla producentów niezrzeszonych wypłacane za pośrednictwem organizacji są niższe o 10%.**

Organizacje producentów mogą zwiększać wysokość rekompensat wypłacanych swoim członkom w odniesieniu do produktów będących przedmiotem bezpośredniego wsparcia z funduszy Wspólnoty - z pozostającego w ich dyspozycji funduszu operacyjnego. Ze środków tego funduszu, podobnie jak w latach poprzednich, organizacje mogą także udzielać swoim członkom rekompensat z tytułu wycofania z rynku pozostałych produktów. Wielkość produkcji wycofywanej z rynku jak i czas przeprowadzenia tych operacji leżą w gestii poszczególnych organizacji producentów. Jednakże w celu uniknięcia operacji nadmiernego wycofywania produktów z rynku ustalono, iż część funduszu operacyjnego przeznaczona na ten cel, nie może przekraczać w pierwszym roku 60%, a począwszy od szóstego 30%, licząc od dnia zatwierdzenia tzw. programu operacyjnego organizacji producentów.

Produkty wycofywane z rynku przekazywane są bezpłatnie organizacjom charytatywnym, szpitalom, domom dziecka itp. W drugiej kolejności mogą być użyte do karmienia zwierząt, a w przypadku jabłek, gruszek, brzoskwiń i nektarynek - przetworzone na alkohol o zawartości spirytusu pow. 80%. Dopuszcza się także kompostowanie tych produktów lub ich zniszczenie z zachowaniem zasad ochrony środowiska. Ten ostatni sposób za-

gospodarowywania wycofywanych produktów będzie dopuszczony jedynie w sytuacji braku możliwości ich przekazania określonym grupom konsumentów i przetwórców. Sposoby zagospodarowywania produktów wycofywanych z rynku przez organizacje producentów będą przedmiotem szczególnie silnej kontroli ze strony władz państw członkowskich i Wspólnoty. Ponadto państwa członkowskie, w celu ograniczenia skali niszczenia wycofanych z rynku produktów będą pomagały organizacjom producentów w nawiązywaniu kontaktów z zainteresowanymi odbiorcami (szkołami czy zakładami przetwórczymi). Koszty transportu, sortowania czy pakowania produktów pokrywane będą z funduszy Wspólnoty.

W zmodyfikowanym modelu wspólnej organizacji rynku owoców i warzyw świeżych nastąpiło wyraźne przesunięcie odpowiedzialności za stan rynku tych produktów na zorganizowane grupy producentów, a w ślad za tym zwiększenie środków Wspólnoty na wspomaganie ich tworzenia i funkcjonowania. Tworzone na zasadzie pełnej dobrowolności organizacje producentów korzystać mogą z finansowego wsparcia Wspólnoty w zakresie:

- ułatwienia im działalności organizacyjnej i technicznej w okresie formowania się tych organizacji - poprzez pomoc bezpośrednią lub w formie specjalnych pożyczek bankowych na pokrycie części inwestycji;
- uzupełniania funduszu operacyjnego do wysokości składek pobieranych od członków;
- uzupełnienia funduszu operacyjnego organizacji producentów w rejonach, w których poniżej 15% owoców i warzyw jest wprowadzone do obrotu przez organizacje producenckie i gdzie równocześnie produkcja owoców i warzyw stanowi co najmniej 15% globalnej produkcji rolnej. Pomoc ta równa połowie składek zrzeszonych producentów może być pokryta z Ramowego Programu Wsparcia Wspólnotowego.

Pomoc finansowa Wspólnoty z tytułu wsparcia funduszu operacyjnego jest ograniczona do 4% wartości produkcji sprzedanej każdej organizacji producentów pod warunkiem, że całkowita kwota pomocy finansowej stanowi mniej niż 2% globalnego obrotu wszystkich organizacji. Od 1999 r. wartość 4% jest podwyższona do 4,5% a procentowa część globalnego obrotu do 2,5%. **Pomoc finansowa udzielana jest jedynie tym organizacjom, których programy operacyjne przewidują udokumentowaną możliwość udzielenia pomocy technicznej i organizacyjnej zrzeszonym producentom (w zakresie magazynowania, pakowania i zbytu ich produktów). Niezbędnym warunkiem uznania przez Wspólnotę organizacji producenckiej, a zatem także częściowego finansowania jej działalności, jest przynależność minimalnej liczby członków (w zależności od kraju od 5 do 20) i dysponowanie minimalnym, określonym wolumenem produkcji.**

Dążenie do stabilności rynku, poprawy jakości produkcji, ujednolicenia zasad wycofywania produktów z rynku zadecydowało o wprowadzeniu do modelu wspólnej organizacji rynku owoców i warzyw możliwości zobowiązania działających na określonym obszarze niezrzeszonych producentów do przestrzegania stosowanych przez organizację zasad produkcji (dobór nasion, przecinanie sadów itp.), zbytu (jakość, sposób pakowania), czy ochrony środowiska (stosowanie nawozów, środków ochrony roślin). Jest to możliwe wówczas gdy organizacja producencka, na wniosek której wprowadza się takie zasady, jest reprezentatywna, tj. gdy jej członkowie stanowią co najmniej 2/3 producentów w danym regionie i gdy organizacja obejmuje swym zasięgiem co najmniej 2/3 produkcji tego obszaru.

Zmiany wspólnej polityki rolnej w zakresie owoców i warzyw świeżych znalazły odzwierciedlenie w rozdysponowywaniu

środków funduszy Wspólnoty przeznaczanych na wsparcie tego sektora. Przewiduje się, że w 2001 r., wydatki na wspieranie tworzenia i działalności organizacji producentów wzrosną do 307,3 mln ECU wobec 148,7 ECU w 1996 i będą stanowić ok. 52% łącznych wydatków z budżetu Wspólnoty przewidzianych na wspieranie sektora owoców i warzyw świeżych. Natomiast wydatki związane z bezpośrednim wspieraniem dochodów producentów obniżą się w tych latach z 330,7 mln ECU do 137,5 mln ECU. Z funduszy Wspólnoty wspierane są także okresowo działania mające na celu poprawę sytuacji w produkcji poszczególnych artykułów ogrodnich.

System kontroli

We wspólnej organizacji rynku owoców i warzyw świeżych przewidziano system bardzo precyzyjnej kontroli przestrzegania w poszczególnych krajach członkowskich zgodności działań z ustaleniami i decyzjami władz Wspólnoty. Dotyczy to przede wszystkim kontroli funkcjonowania i finansowania działalności organizacji producentów - stanowiących podstawowy element wspólnej organizacji rynku w sektorze owoców i warzyw świeżych. **Właściwe instytucje państw członkowskich kontrolować będą przede wszystkim: zgodność z warunkami oficjalnego statusu organizacji producentów, wykorzystanie pomocy finansowej kierowanej do organizacji z funduszy Wspólnoty, zarządzanie funduszem operacyjnym i realizacja programu operacyjnego, system operacji wycofywania produktów z rynku i wypłat rekompensat finansowych z tego tytułu.** Szczegółowo kontrolowana będzie także zgodność z normami jakościowymi produktów na poszczególnych szczeblach łańcucha marketingowego, a także zgodność rozwiązań w handlu zagranicznym z obowiązującymi we Wspólnocie kontrolami wydawania licencji, stosowania form ochrony rynku, wspierania eksportu itp. Mocą postanowień, dotyczących wspólnorolniczej organizacji rynku owoców i warzyw świeżych, utworzony został specjalny zespół inspektorów Wspólnoty, który kontroluje przestrzeganie w poszczególnych krajach członkowskich zgodności przyjętych rozwiązań z postanowieniami organizacji rynku w sektorze owoców i warzyw świeżych.

Źródło: Problemy Integracji Rolnictwa (1/97)

UWAGA ROLNICY!

Okazja wymiany materiału siewnego zbóż.

Za 150 kg żyta paszowego
(jakość zgodna z PN)
- 100 kg żyta siewnego kwalifikowanego
zaprawionego

Za 150 kg pszenicy paszowej
(jakość zgodna z PN)
- 100 kg pszenicy siewnej kwalifikowanej
zaprawionej

Informacja i miejsce wymiany:

Rolimpex-Biała Podlaska
ul. Leszczyńska 1
tel. (057)3422021,3422036

Zakład Nr 2 w Łosicach
ul. Targowa 8
tel. (057) 3573452

§ PRAWNIK RADZI

DZIERŻAWA (Cz.2)

W poprzednim numerze Biuletynu przedstawiliśmy część zagadnień związanych z zawieraniem umowy dzierżawy. Poniżej prezentujemy dalsze wiadomości dotyczące w/w zagadnienia.

➤ Zwłoka z zapłatą czynszu.

Jeżeli dzierżawca dopuszcza się zwłoki z zapłatą czynszu co najmniej za dwa okresy płatności, a w przypadku gdy czynsz jest płatny rocznie, jeżeli dopuszcza się zwłoki z zapłatą ponad trzy miesiące, wydzierżawiający może dzierżawę wypowiedzieć bez zachowania terminu wypowiedzenia. Jednakże wydzierżawiający powinien uprzedzić dzierżawcę udzielając mu dodatkowego trzymiesięcznego terminu zapłaty zaległego czynszu. Przez zwłokę należy rozumieć opóźnienie powstałe z przyczyn zawnionych przez dzierżawcę. Nie jest konieczne aby zwłoka w zapłacie odnosiła się do kolejnych okresów płatności. Wystarczy jeżeli dzierżawca w ogóle popadł w zwłokę z zapłatą czynszu łącznie za dwa pełne okresy płatności.

➤ Wypowiedzenie umowy dzierżawy.

Wydzierżawiający może wypowiedzieć umowę bez zachowania terminu także wtedy gdy dzierżawca uiszcza część należnego czynszu, a suma zaległości obejmuje czynsz za dwa pełne okresy płatności. Obowiązek uprzedzenia dzierżawcy o zamiarze wypowiedzenia umowy i udzielenia mu dodatkowego terminu zapłaty zaległego czynszu występuje w każdej sytuacji, a więc niezależnie od tego jakie są terminy płacenia czynszu. Uiszczenie zaległego czynszu w terminie dodatkowym wyłącza zawsze możliwość wypowiedzenia umowy bez zachowania terminu wypowiedzenia.

W braku odmiennej umowy dzierżawcy gruntu rolnego można wypowiedzieć na jeden rok naprzód na koniec roku dzierżawnego, inną zaś dzierżawę na sześć miesięcy naprzód przed upływem roku dzierżawnego. Prawo wypowiedzenia przysługuje każdej ze stron umowy dzierżawy. Forma wypowiedzenia jest w zasadzie dowolna, z tym że jeżeli umowa została zawarta na piśmie jej uzupełnienie, zmiana albo rozwiązanie za zgodą stron, jak również odstąpienie od niej powinno być stwierdzone pismem. Okres roku dzierżawnego może być wskazany w umowie. W razie braku odpowiedniego postanowienia w umowie, rok dzierżawy biegnie od daty zawarcia umowy. Odnośnie gruntów rolnych może wchodzić w grę zwyczajowo w danym środowisku przyjmowany rok kalendarzowy. Roczny termin wypowiedzenia odnosi się jedynie do gruntów rolnych ściśle rozumianych.

➤ Zwrot przedmiotu dzierżawy.

Po zakończeniu dzierżawy dzierżawca jest obowiązany, w braku odmiennej umowy, zwrócić przedmiot dzierżawy w takim stanie, w jakim powinien się znajdować stosownie do przepisów kodeksu cywilnego o wykonywaniu dzierżawy.

Dzierżawca nie odpowiada za pogorszenie się stanu przedmiotu umowy, jeżeli powstała różnica jest rezultatem prawidłowego używania tego przedmiotu i właściwego pobierania pożytków. Dzierżawca odpowiada za pogorszenie przedmiotu dzierżawy przez osobę, której bez zgody wydzierżawiającego oddał go do używania lub w poddzierżawę.

Roszczenia wydzierżawiającego o naprawie szkody wywołanej uszkodzeniem lub pogorszeniem przedmiotu dzierżawy

przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu przedmiotu. Roszczenie dzierżawcy o zwrot nakładów lub o zapłatę sumy pieniężnej odpowiadającej ich wartości przedawnia się z upływem roku od dnia zwrotu przedmiotu.

Jeżeli przy zakończeniu dzierżawy dzierżawca gruntu rolnego pozostawia zgodnie ze swym obowiązkiem zasiewy może on żądać zwrotu poczynionych na te zasiewy nakładów o tyle, o ile wbrew wymaganiom prawidłowej gospodarki nie otrzymał odpowiednich zasiewów przy rozpoczęciu dzierżawy. Przez nakłady należy rozumieć wszelkie nakłady odpowiadające prawidłowej gospodarce, między innymi, wydatki na zakup ziarna siewnego, nasion, drzew, krzewów, a także łączące się z uprawą ziemi, drzew i roślin. Należą tu także wydatki na zakup stosownych nawozów sztucznych.

Jeżeli dzierżawa kończy się przed upływem roku dzierżawnego, dzierżawca obowiązany jest zapłacić czynsz w takim stosunku, w jakim pożytki, które w tym roku pobrał lub mógł pobrać, pozostają do pożytków roku dzierżawnego. Jest przy tym rzeczą obojętną, z jakiej przyczyny dzierżawa kończy się przed upływem roku dzierżawnego.

➤ Dzierżawa a przepisy emerytalno-rentowe.

Szczególną formą umowy dzierżawy jest umowa o jakiej stanowi ustawa z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U z 1993r. Nr 71 poz.342). Zgodnie z tą ustawą, jednym z warunków przyznania renty lub emerytury rolnej jest zaprzestanie prowadzenia działalności rolnej. W pojęciu tym mieści się także wydzierżawienie gruntów gospodarstwa rolnego, na podstawie pisemnie zawartej umowy co najmniej na 10 lat osobie nie będącej:

- małżonkiem emeryta lub rencisty,
- jego zstępcym lub pasierbem,
- osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym
- małżonkiem osoby, o której mowa w p b i c.

W przypadku rozwiązania tej umowy dzierżawy przed upływem 10 lat i podjęcia działalności rolniczej na tych gruntach wypłata renty lub emerytury ulega zawieszeniu. Jedynie w przypadku podjęcia działalności rolniczej na gruntach uprzednio wydzierżawionych co najmniej na 10 lat, jeżeli dzierżawa ustała wcześniej z przyczyn niezależnych od wydzierżawiającego, wypłata świadczenia nie ulega zawieszeniu przez okres jednego roku.

Zwierając umowę dzierżawy należy pamiętać, że tylko jeżeli grunty wchodzące w skład gospodarstwa zostały w całości lub w części wydzierżawione na podstawie umowy, stosownie do przepisów ustawy o ubezpieczeniach społecznych rolników obowiązek podatkowy w podatku rolnym od tych gruntów ciąży na dzierżawcy. W przypadku innych umów dzierżawy obowiązek podatkowy w podatku rolnym ciąży na wydzierżawiającym.

Szczegółowe zasady umów dzierżawy reguluje kodeks cywilny art.693-709.

§

Porady Prawne
udzielane są w Biurze
Białkopodlaskiej Izby Rolniczej
w każdą środę od 12.00 do 14.00
 Porad udziela:
Radca Prawny
Bożena Bilkiewicz - Bańka

Czy warto zainwestować w wapno nawozowe.

Zakwaszenie gleb w naszych warunkach klimatycznych jest procesem naturalnym, powstającym głównie wskutek wypłukiwania wapnia z gleby, razem z przesiąkającą wodą przemieszczającą się w głąb gleby znacznie kwaśnego odczynu gleby. W wyniku wypłukiwania z 1 ha gleby ubywa rocznie przeciętnie od 150 do 400 kg CaO. Zapasy wapnia i magnezu ulegają stałemu zmniejszeniu również w skutek pobierania tych składników przez rośliny, średnio rocznie z plonem wynoszone jest z gleby od 30 do 300 kg CaO i 15-18 kg MgO pow. 1 ha. Stałe zmniejszające się zapasy wapnia i magnezu nie są w stanie zubożenić powstających ustawnie w wyniku rozkładu materii organicznej - substancji kwaśnych, także nie bez wpływu na odczyn gleby powstaje nawożenie mineralne. Gleby kwaśne zwłaszcza ciężkie szybko się zlegają wobec czego są trudne do uprawy, mniej czynne, słabo przepuszczalne i nie zabezpieczają równomiernego zaopatrzenia roślin w wodę i składniki pokarmowe. Silne zakwaszenie gleb szczególnie lekkich, powoduje zmniejszenie się w nich przyswajalnego magnezu. Niedobór magnezu, obok nadmiernego zakwaszenia jest przyczyną niskiego plonowania roślin uprawnych.

Brak tego składnika w glebie objawia się żółknięciem zbóż a nawet wypadaniem całych połąci roślin. Wapń niezbędny jest nie tylko jako składnik pokarmowy, jest także ważnym czynnikiem strukturotwórczym. Związki wapnia z próchnicą skleją luźne cząstki glebowe i dzięki temu powstaje struktura gruzełkowa a jest to jak wiadomo, stan roli, który najlepiej zabezpiecza roślinom wodę, powietrze i to w naj lepszym stosunku. Wapnowanie wpływa również na zwiększenie intensywności działania pożytecznych mikroorganizmów glebowych. Większość ich bowiem najlepiej rozwija się przy obojętnym odczynie gleby. Dzięki wapnowaniu intensywniej przebiegają mikrobiologiczne procesy glebowe rozkłady materii organicznej. W naszym regionie jest około 80 % gruntów ornych i użytków zielonych wymagających wapnowania. Szczegółowych informacji o nabyciu i stosowaniu nawozów wapniowych udzielają specjaliści doradztwa rolniczego.

St. spec.dor.rol. ZDR Biała Podl.
inż. Weronika Kondraciuk.

Branżowy program wspólnego użytkowania maszyn.

Kredyty w ramach w/w linii kredytowej są przeznaczone na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych polegających na:

- a) wspólnym użytkowaniu maszyn i urządzeń rolniczych
- b) świadczeniu usług rolniczych.

Kredyty na cele wymienione wyżej przeznaczone są na finansowanie zakupu ciągników, przyczep rolniczych, maszyn lub zestawów maszyn, urządzeń rolniczych niezbędnych do prowadzenia działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa, oraz działów specjalnych produkcji rolnej.

Podmiotami tworzącymi zespół wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych mogą być wyłącznie osoby fizyczne prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie lub/i działach specjalnych produkcji rolnej na gruntach własnych lub dzierżawionych w okresach wieloletnich.

Rolnicy zamierzający zespołowo użytkować sprzęt rolniczy powinni być jego współwłaścicielami, a zatem wszyscy członkowie zespołu zobowiązani są do wystąpienia ze wspólnym wnioskiem o kredyt z dopłatą Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do oprocentowania. Oznacza to solidarną odpowiedzialność za zaciągnięte zobowiązanie z tytułu kredytu inwestycyjnego.

Opracowanie planu przedsięwzięcia gospodarczego zmierzającego do utworzenia zespołu wspólnego użytkowania maszyn powinno być poprzedzone sporządzeniem na piśmie umowy cywilno-prawnej.

Wzór umowy dostępny jest w Zespołach Doradztwa Rolniczego.

Osoby fizyczne i prawne, w tym również prowadzące gospodarstwa rolne, mogą ubiegać się o kredyt na rozwój usług rolniczych o ile wykażą, że zakupiony sprzęt rolniczy będzie w pełni wykorzystany do świadczenia usług, a uzyskane z tej działalności dochody, ujęte w planie przedsięwzięcia, pozwolą na spłatę kredytu w określonych terminach. Ponadto, osoby prawne ubiegające się o kredyt w celu świadczenia usług powinny wykazać, że działalność ta jest zgodna z ich zakresem działania tzn. jest ujęta w ich aktach założycielskich.

Kwota kredytu nie może przekroczyć: 80 % nakładów inwestycyjnych dla gospodarstw rolnych tworzących zespoły, nie więcej jednak niż 500 tys. na zespół, zaś po uzyskaniu zgody Prezesa Agencji nie więcej niż 1500 tys. zł oraz 70% wartości nakładów dla osób fizycznych prowadzących działy specjalne oraz osób fizycznych i prawnych świadczących usługi dla rolnictwa, nie więcej jednak niż 2000 tys. zł, a po uzyskaniu zgody Prezesa ARiMR nie więcej niż 6000 tys. zł.

Oprocentowanie kredytu jest zmienne. W chwili obecnej wielkość ta dla kredytobiorcy wynosi około 9 %.

Maksymalny okres, na jaki może zostać udzielony kredyt, nie może przekroczyć 8 lat.

Do szczegółowe informacje zapraszamy do Zespołów Doradztwa Rolniczego.

opr. Agnieszka Sęczyk
ZDR Biała Podl.

Dossche Poland Sp. z o.o.
62 - 800 Kalisz
ul. Obozowa 34/36
tel. (0-62) 766 50 05
fax (0-62) 766 50 07

PASZE
KONCENTRATY PASZOWE
PREMIXY

Nasza oferta obejmuje:

mieszanki pełnoporcjowe, koncentraty i premixy dla:

TRZODY CHLEWNEJ - prosięta, warchlaki, tuczniaki, lochy

BYDŁA - cielęta, opasy, bydło mleczne

DROBIU - kury, brojlerzy, indyki, kaczki, gęsi

DOSSCHE ZAPEWNI

**ZAWARTOŚĆ W NASZYCH PRODUKTACH BIAŁKA,
AMINOKWASÓW, ENERGII, WITAN MIKRO- I MAKRO-
ELEMENTÓW ZAPEWNIJĄCĄ**

- DOSKONAŁĄ ZDROWOTNOŚĆ STADA

- NAJLEPSZE EFEKTY EKONOMICZNE

dzięki świetnym przyrostom, niskiemu zużyciu paszy, skróceniu okresu tuczu i podniesieniu mięsności tuszy

Szczegółowych informacji o produktach DOSSCHE POLAND

udziela nasz przedstawiciel

Piotr Limowski, tel. 0- 90227523

w godz. 7.00 - 8.00 i po godz. 20.00

DOSSCHE - Najlepsze Pasze
Najlepsze Rezultaty

Zapraszamy do naszej hurtowni w Leśnej Podlaskiej - Krzysztof Woliński ul. Bielska 41, oraz do punktu sprzedaży w Sworach u Jana Laskowskiego, ul. Rolnicza 1.

POSZUKUJEMY DYSTRYBUTORÓW NA TERENIE WOJ. BIAŁSKOPODLASKIEGO !

PROSIMY O ZGŁOSZENIA DO K. WOLIŃSKIEGO tel. 345 00 46

Rynek produktów rolnych

W sierpniu na rynku produktów rolnych występowały różnokierunkowe tendencje. Wzrost podaży zbóż, ziemniaków, owoców i warzyw przyczynił się do spadku cen płaconych producentom rolnym. Równocześnie ograniczona podaż żywca, szczególnie wieprzowego, sprzyjała zwykłym cenowym. Na rynku zbóż odnotowano dużą podaż ziarna. Do 25 sierpnia skupiono około 1,4 mln ton ziarna. Przyczyniły się do tego również interwencyjne zakupy ARR, która do końca drugiej dekady sierpnia zakupiła 300 tys. ton zboża. Skup ziarna zwiększyły również przedsiębiorstwa przemysłu zbożowo-młynarskiego, które zakupiły z nowych zbiorów ponad 450 tys. ton.

W sytuacji pewnej przewagi podaży nad popytem przeciętne ceny skupu pszenicy płacone przez przemysł zbożowo-młynarski zmalały: z 56.3 zł/dt w lipcu do 49.9 zł/dt w trzeciej dekadzie sierpnia. Natomiast przeciętne ceny skupu żyta, którego zbiory okazały się niższe, utrzymały się na poziomie sprzed miesiąca 35 - 36 zł/dt. Podobne tendencje wystąpiły na targowiskach: ceny pszenicy zmalały w ciągu miesiąca z 63.7 zł/dt w do 53.9 zł/dt, a ceny żyta pozostały w wysokości 40 zł/dt. Rolnicy dostarczają do skupu ziarno o mniejszej wartości użytkowej, co również obniża przeciętną cenę skupu. Ceny skupu płacone przez wytwórnie pasz za pszenicę paszową utrzymały się na poziomie sprzed miesiąca - 45 - 50 zł/dt. Zmalały natomiast ceny żyta paszowego odpowiednio z 40 - 42 zł/dt do 32 - 35 zł/dt, pszenżyta z 43 - 46 zł/dt do 38 - 40 zł/dt i jęczmienia paszowego z 45 zł/dt do 38 - 41.5 zł/dt. Na giełdach zanotowano lekki wzrost cen pszenicy konsumpcyjnej z 520 - 570 zł/t w lipcu do 500 - 600 zł/t oraz spadek cen jęczmienia konsumpcyjnego z 410 - 480 zł/t do 360 - 460 zł/t.

Podobnie jak w roku poprzednim produkcja rzepaku nie jest w stanie pokryć krajowego popytu. Według GUS zbiory nasion rzepaku wyniosły ok. 550 tys. ton tj. tylko nieznacznie więcej niż przed rokiem. Zakłady przemysłu

tłuszczowego oczekują, że podaż nasion o standartowej jakości będzie jeszcze mniejsza. W sierpniu ceny skupu nasion rzepaku ukształtowały się na poziomie około 900 zł/t wobec 850 - 870 zł/t przed miesiącem. W sierpniu przedmiotem skupu były głównie nasiona o standartowej jakości.

Spadek podaży żywca, następujący zwykle w okresie żniw przyczynił się do dalszego wzrostu przeciętnych cen skupu tuczników z 3.94 zł/kg w końcu lipca do 4.12 zł/kg w końcu sierpnia. Dzienny skup żywca w ostatniej dekadzie sierpnia br. wyniósł przeciętnie 1611 ton, podczas gdy przed rokiem zanotowano zaledwie 1355 ton, a w 1995 r. - 1630 ton. Mimo niskiej podaży żywca wieprzowego nie zaobserwowano trudności z zaopatrzeniem przemysłu w surowiec mięsny. Zakłady mięsne dokonują zakupów półtuszy i mięsa wieprzowego od ARR i innych krajowych podmiotów rynkowych oraz z importu. W porównaniu do lipca spadła podaż żywca bydlęcego, co wywołało wzrost cen skupu młodego żywca wołowego do 2.72 zł/kg, wobec 2.63 zł/kg przed miesiącem. Ceny skupu młodego bydła rzeźnego są jednak nadal bardzo niskie. Przed rokiem, w końcu sierpnia notowano przeciętnie w kraju cenę 2.83 zł za 1 kg. Na giełdach ceny półtuszy wieprzowych świeżych utrzymały się na poziomie sprzed miesiąca od 5.60 zł do 6.15 zł za 1 kg. Podobnie w ciągu miesiąca nie zanotowano wyraźnego spadku cen ćwiertuszy wołowych. Na targowiskach nadal utrzymuje się niski popyt na prosięta. Ceny kształtowały się od 150 - 180 zł/parę w jeleniogórskim do 200-250 zł/parę w woj. bielskim. Przeciętna cena w kraju wzrosła zaledwie z 190 zł w lipcu do około 192 zł/parę w sierpniu.

na podstawie "Rynek rolny" wrzesień 1997
przygotowała B. Michalczuk

Aby nie powstał pożar.

ZAGROŻENIE POŻAROWE LASU

Wiele wymagań z zakresu ochrony przeciwpożarowej w odniesieniu do każdego lasu formułowanych jest w zależności od tego jaka jest jego

KATEGORIA ZAGROŻENIA POŻAROWEGO.

Wyróżnia się trzy kategorie zagrożenia pożarowego i oznacza je cyframi rzymskimi:

I kategoria - duże zagrożenie pożarowe lasu

II kategoria - średnie zagrożenie pożarowe lasu

III kategoria - małe zagrożenie pożarowe lasu.

Zaliczając las do kategorii zagrożenia pożarowego uwzględnia się:

- warunki przyrodniczo-leśne,
- średnie wartości występowania pożarów lasu (ich liczbę),
- warunki klimatyczne,
- zanieczyszczenie powietrza emisjami przemysłowymi.

Dokonuje się zatem analizy zagrożenia pożarowego. Na zagrożenie to wpływają, podobnie jak w odniesieniu do innych obiektów lub terenów, przede wszystkim trzy czynniki zawsze warunkujące rozpoczęcie i przebieg niekontrolowanego procesu spalania czyli po prostu pożaru. Są to:

1. obecność (możliwość pojawienia się) źródła ognia (punktowego - iskra lub powierzchniowego - rozgrzana powierzchnia, element np. w skutek tarcia);
2. obecność materiałów palnych w miejscu pojawienia się źródła ognia, ich rodzaj, stan (stopień zawilgocenia i podatność na zapalenie), a także ich ilość i rozmieszczenie na powierzchniach leśnych;
3. obecność lub raczej ilość tlenu w powietrzu.

Ponadto należy uwzględnić warunki atmosferyczne, a szczególnie częstość występowania opadów, wilgotność i temperatury powietrza, natężenie promieniowania słonecznego, prędkości i kierunki wiatrów.

Generalnie każdy las jest "materiałem palnym" i występuje w nim w dużych ilościach tlen, dlatego decydującym czynnikiem jest tu czynnik pierwszy, bez którego pożar w lesie nie powstanie.

Intensywność występowania tych czynników zależy przede wszystkim od:

1. pory roku, a przede wszystkim zalegania pokrywy śnieżnej;

2. wieku i składu gatunkowego drzewostanów oraz rodzaju pokrywy gleby;
3. intensywności zabiegów gospodarczych i sposobów użytkowania drzewostanów;
4. sieci dróg komunikacyjnych i nasilenia ruchu na drogach i liniach kolejowych;
5. atrakcyjności turystycznej i obfitości płodów runa leśnego;
6. rozmieszczenia zakładów przemysłowych oraz osad ludzkich wśród lasów;
7. innych warunków lokalnych.

Zaliczenia obszarów leśnych do kategorii zagrożenia pożarowego dokonuje się w opracowywanych planach urządzenia lasu i planach ochrony parków narodowych.

Opracowano

w Wydziale Kontrolno-Rozpoznawczym
KW PSP

Wydział Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Białej Podlaskiej informuje:

Z dokonanych ustaleń wynika, że w rolniczym środowisku pracy nagminnie łamane są przepisy i zasady bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Szczególne nasilenie tych zagrożeń występuje w czasie wykonywania prac transportowych - zarówno na terenie gospodarstw rolnych, jak też na terenach ogólnodostępnych tj. drogach publicznych, punktach skupu itp. Z raportu Głównego Inspektora Pracy przekazanego do Komendy Głównej Policji wynika, że spośród 17 tysięcy ciągników używanych przy pracach żniwnych i transporcie zbóż ponad 11 tysięcy posiadało usterki zagrażające bezpieczeństwu ich obsługi i osób postronnych. Na przyczepach i wozach załadowanych słomą przewożono ponad 3 tysiące osób a dalsze 3 tysiące przewożono na zaczepach, pomostach, błotnikach ciągników. Około 70 % zestawów maszyn rolniczych eksploatowanych na drogach publicznych posiada niesprawne układy decydujące o bezpieczeństwie jazdy. Do typowych usterek jakże często lekceważonych przez rolników są braki w oświetleniu, niesprawne kierunkowskazy, brak świateł "stop" a także niesprawne układy hamulców. W województwie białkopodlaskim policjanci ujawniają coraz większe ilości nietrzeźwych kierujących ciągnikami rolniczymi i nietrzeźwych rowerzystów. Bardzo często ci sami kierujący poruszają się po drogach publicznych pojazdami nie posiadającymi wymaganego oświetlenia w porze wieczorowo-nocnej. Nagminne są też przypadki rażącego naru-

szania przepisów ruchu drogowego. Oto tragiczne w skutkach zdarzenia drogowe zanotowane w okresie 1 miesiąca:

- 10.08.1997 r. w Platerowie skręcający w lewo ciągnik zjechał drogę " Ładzie "
 - 24.08.1997 r. w Hołowczycach " Polonez " najechał na nieoświetlony pojazd zaprzęgowy
 - 24.08.1997 r. w Bednarzówce kierujący " Oplem " zderzył się z kombajnem zbożowym (kierowca zginął)
 - 25.08.1997 r. w Krzywowierzbie kierujący ciągnikiem rolniczym najechał na stojący samochód osobowy, uciekając z miejsca wypadku
 - 26.08.1997 r. w Ulanie Majoracie potrącony został jadący bez oświetlenia rowerzysta
 - 31.08.1997 r. w Romaszkach kierujący fiatem 126 p zderzył się czołowo z kierowanym przez nietrzeźwego nieoświetlonym ciągnikiem rolniczym
 - 06.09.1997 r. w Kol. Siemień kierujący " Polonezem " najechał na tył nieoświetlonego pojazdu konnego
- Rozpoczął się okres intensywnych prac polowych związanych ze zbiorem płodów rolnych. Nasila się przejazdy pojazdów w niesprzyjających warunkach pogodowych przy szybko zapadającym zmroku. W tej sytuacji konieczna jest pełna sprawność pojazdów, właściwe oświetlenie i rygorystyczne przestrzeganie obowiązujących zasad ruchu drogowego a także pełna sprawność kierujących pojazdami

Kategoryzacja Wiejskiej Bazy Noclegowej.

W miesiącu wrześniu uczestniczyłam w szkoleniu dotyczącym standaryzacji kwater agroturystycznych. Szkolenie to odbyło się w Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Radomiu i zorganizowane w ramach projektu TOURIN II: Rozwój Wiejskiej Bazy Noclegowej, realizowanego na zlecenie Urzędu Kultury Fizycznej ze środków pomocowych PHARE.

Głównym celem szkolenia było przeszkolenie przyszłych inspektorów Wiejskiej Bazy Noclegowej.

Już wcześniej zastanawiałam się nad celowością wprowadzenia standardów do kwater agroturystycznych wiedząc, że są one wynajmowane głównie w okresie letnim, w pozostałym czasie użytkuje je rodzina kwaterodawcy. Nie jest to koniecznością wymaganą ustawowo jak w przypadku hoteli czy pensjonatów. Czy określenie kategorii jest celowe skoro nie może wpłynąć w sposób znaczący na cenę wynajmu? Czy taka sama kategoria pokoju jest porównywalna cenowo w dwu różnych miejscowościach: miejscowości o statusie uzdrowiskowej wsi i miejscowości mało atrakcyjnej turystycznie?

Przekonałam się jednak, że określenie standardu lub przynajmniej dążenie do tego jest korzystne dla kwaterodawcy jako jednostki jak i dla ogółu kwaterodawców.

Dążenie do wyższego standardu to zwiększenie jakości usług turystycznych. Wyższa jakość nie zawsze pozwala na wyższą cenę ale jeśli turysta przebywający pod naszym dachem jest zadowolony to na pewno przyjedzie do nas jeszcze w latach następnych a także będzie reklamował naszą kwaterę wśród swoich znajomych.

Poszczególne obiekty o złym standardzie rzutuje na ogół kwater agroturystycznych.

Baza agroturystyczna dzieli się na:

- *pokoje gościnne - są to pokoje od 1 do 4 miejsc sypialnych z dostępem do łazienki, WC i pomieszczeń wspólnych.*
- *samodzielne jednostki mieszkaniowe - składające się z pokoju sypialnego, łazienki, WC i kompletnie wyposażonej kuchni. Wynajmowane są w całości jednej rodzinie lub grupie zaprzyjaźnionych osób.*
- *pokoje grupowe - pokoje powyżej 4 miejsc do spania z dostępem do łazienki i pomieszczeń wspólnych.*

- *pola kempingowe i przyzagrodowe.*

Program TOURIN przewiduje:

- *4 kategorie dla pokoi gościnnych (standard i trzy kategorie)*
- *3 kategorie dla samodzielnych jednostek mieszkalnych (bez kategorii standard),*
- *dla pokoi grupowych tylko kategoria standard.*
- *przyzagrodowe pola też tylko standard.*

Przygotowując kwatery dla turystów nie zawsze mamy pewność czy będzie on czuł się w tej kwaterze dobrze, czy będzie miał poczucie "wygody".

Formularze kategoryzacyjne ujmują szereg tego typu zagadnień. W tym artykule nie chcę dokładnie przedstawiać jakie wymogi muszą być spełnione dla poszczególnych kategorii, chcę jedynie zwrócić uwagę na niektóre z nich.

Pokoje gościnne - kategoria standard.

Przyjmuje się, że minimalna powierzchnia pokoju jednoosobowego to 7 m², dwuosobowego - 12 m², dla każdej następnej osoby co najmniej 3,5 m².

Wielkość łóżek wynosi: 190x90 cm - pojedyncze i 190x140cm - podwójne.

Każdy pokój musi mieć możliwość zamykania od wewnątrz.

Ważniejszy sprzęt w wyposażeniu pokoi to: nocny stolik przy każdym łóżku, szafa na ubrania - 4 wieszaki na 1 osobę, kosz na śmieci, 1 krzesło na 1 osobę. Istotną sprawą jest brak rzeczy osobistych gospodarza w pokoju, możliwość zaciemnienia okien, odpowiednia temperatura pomieszczenia itp.

Łazienka:

Na jedną łazienkę nie może przypadać więcej niż osiem osób. Jeśli łazienka jest wspólna z gospodarzami goście powinni mieć pierwszeństwo z jej korzystania.

Kategorie: pierwsza, druga i trzecia zawierają wyższe wymogi i nadawać je można po spełnieniu wymogów kategorii standard.

Oprac.: B. Warda - Główny Specjalista d/s WGD.

Tłuszcze roślinne w żywieniu rodziny

Tłuszcze zawarte są w maśle, śmietanie, margarynach, olejach roślinnych a także w mięsie, rybach, mleku i jego przetworach. Są to produkty pochodzenia roślinnego i zwierzęcego. Spożycie ciekłych tłuszczów roślinnych jest u nas niskie, wynika to ze zwyczajów żywieniowych i tradycji kulinarnych. Głównym składnikiem wszystkich tłuszczów są kwasy tłuszczowe, które dzielimy na nasycone i nienasycone. Kwasy nasycone występują w tłuszczach zwierzęcych i mają konsystencję stałą. Kwasy nienasycone, występujące w tłuszczach roślinnych mają konsystencję ciekłą (oprócz margaryny). Tłuszcze zawierają witaminy A, D i E. Margaryny jako produkty utwardzane są witalizowane sztucznie podczas procesu ich produkcji. Tłuszcze roślinne różnią się od tłuszczów zwierzęcych tzw. sterydami. Jeśli spożywamy nadmierne ilości tłuszczów zwierzęcych w naczyniach krwionośnych odkłada się cholesterol. Tego niebezpieczeństwa nie ma przy spożywaniu tłuszczów roślinnych. Zapotrzebowanie na tłuszcze wiąże się z zapotrzebowaniem kalorycznym organizmu bo tłuszcze należą do składników energetycznych. Zapotrzebowanie kaloryczne jest różne dla różnych organizmów i zależy od wieku, płci i rodzaju wykonywanej pracy. Racjonalne stosowanie tłuszczów w żywieniu polega na dostarczeniu organizmowi takich ich ilości aby pokryć zapotrzebowanie na witaminy rozpuszczalne w tłuszczach i niezbędnych nienasyconych kwasów tłuszczowych.

Ciągle trwają dyskusje na temat margaryn, czy są tak dobre jak mówią o tym reklamy. Wiadomo jednak, że nie należy podawać ich dzieciom.

Poniżej podaję kilka przepisów z zastosowaniem tłuszczów roślinnych.

Sos musztardowy:

2/3 szklanki majonezu (1 żółtko, 2/3 szklanki oleju, 2 łyżeczki soku z cytryny, sól, cukier), 2 - 3 łyżeczki musztardy, sól, cukier.

Majonez wymieszać z musztardą i doprawić cukrem. Podawać do zimnych mięs, jaj, wędlin, jako zaprawę do surówek i sałatek.

Sos czerwony:

2/3 szklanki majonezu, 1 - 2 łyżki ketchupu, 2 strąki czerwonej papryki (może być konserwowa), sól, pieprz.

Majonez wymieszać z ketchupem, dodać pokrojoną w kostkę paprykę, doprawić do smaku solą i pieprzem. Podawać do zimnych mięs, wędlin, pasztetów i jaj.

Sos majonezowy z chrzanem:

2/3 szklanki majonezu, 1 żółtko, 1 korzeń chrzanu, sól, pieprz.

Chrzan zetrzeć na tarce, sparzyć wrzątkiem, ostudzić. Majonez wymieszać, doprawić solą i pieprzem. Podawać do zimnych mięs, wędlin, jaj, ryb, kurczaka.

Surówka z pomidorów, renklod, jabłek, ogórków:

15 dkg pomidorów, 15 dkg renklod, 1 średnie jabłko, 1 średni ogórek świeży, 3 - 4 łyżki oleju słonecznikowego lub kukuźniczego, cukier, sól, sok z cytryny.

Warzywa umyć, oczyścić, ogórek obrać, z renklod usunąć pestki. Pomidory, renklody i ogórek, jabłko w paski. Składniki połączyć, doprawić do smaku i wymieszać z olejem.

Surówka z sałaty i pomarańczy:

1 główka sałaty, 1 pomarańcza, 2 łyżki pokrojonego szczypiorku, parę orzechów włoskich, 2 - 3 łyżki oleju słonecznikowego lub sojowego, sól, cukier.

Sałatę umyć, oczyścić, pokroić w paski. Pomarańczę umyć, obrać, pokroić w plasterki. Obrane orzechy posiekać. Wszystkie składniki połączyć, dodać posiekany szczypiorek, doprawić solą i cukrem. Wymieszać z olejem.

Sałatka z pieczarek i zielonego groszku:

30 dkg pieczarek, 15 dkg groszku konserwowego, 1/3 szklanki majonezu, sól, pieprz, sok z cytryny.

Pieczarki oczyścić, umyć, obgotować w wodzie, osączyć, pokroić w cienkie plasterki, skropić sokiem z cytryny, dodać odcedzony groszek, doprawić solą, pieprzem, wymieszać z majonezem.

Oprac.: M. Wołos specjalistka d/s wgd.

Drodzy Czytelnicy

Ośrodek Doradztwa Rolniczego podaje plan emisji edukacyjnych programów rolniczych "Magazynu Notowań".

"Magazyn Notowań" można oglądać od poniedziałku do piątku w Programie 1 TVP o godz. 11³⁰ - 11⁵⁵

Zastosowano następujący podział:

- w **poniedziałek** prezentujemy programy poświęcone dodatkowym źródłom dochodu, sposobom zdobywania i podnoszenia kwalifikacji oraz podstawom marketingu produktów rolnych

- w **wtorki** znajdują Państwo programy, których tematem jest produkcja roślinna (uprawa zbóż, roślin okopowych, warzyw, drzew i krzewów owocowych oraz roślin przemysłowych) a także prezentacja ekologicznych i integrowanych metod gospodarowania

- w **środy** mogą Państwo oglądać programy poświęcone hodowli i pielęgnacji zwierząt

- **czwartki** przeznaczono na tematykę związaną z mechanizacją oraz budownictwem rolniczym

- **piątki** zarezerwowano na prezentację działalności ośrodków naukowych, związków i zrzeszeń pracujących na rzecz rolnictwa oraz na przybliżenie zagadnień związanych z opieką socjalną dla mieszkańców wsi. Tu znalazł się też cykl prezentujący szkoły rolnicze o interesujących, nowatorskich kierunkach.

Poniżej podajemy plan emisji:

poniedziałek 06.10.1997 r.

- Doradzać, ale nie dopłacać - pr. nt. duńskich służb doradczych

wtorek 07.10.1997 r.

- Ekologia po austriacku - wizyta w kilku farmach ekologicznych w Austrii

środa 08.10.1997 r.

- W świecie konii -

czwartek 09.10.1997 r.

- Batalia o jakość - pr. nt. systemu jakości ISO

- Budujemy z silikonów

piątek 10.10.1997 r.

- Ogrodnicze współdziałanie - wizyta w grupie producentów warzyw w gminie Orla

- Giełda dla każdego - pr. nt. powstającej giełdy w Broniszach pod Warszawą

poniedziałek 13.10.1997 r.

- Pieniądze leżą na podwórku - wizyta w Kółku Maszynowym w Sielinku

- Powrót do drewna - wizyta w gminie Warlubie w woj. gdańskim, gdzie odrodziło się zapomniane przez lata rzemiosło

wtorek 14.10.1997 r.

- Nowości z winnicy - wizyta w doświadczalnej winnicy Pana Romana Myśliwca z Jasła woj. krośnieńskie

- Truskawkowe pola

środa 15.10.1997 r.

- Rodem z Zielonej Krainy - pr. nt. francuskiej rasy bydła - salers

- Mięsna dieta - wizyta na farmie Pana Ludwika Zona specjalizującego się w hodowli bydła mięsnego

czwartek 16.10.1997 r.

Zanim przyjdą kłopoty - pr. nt. chorób zawodowych rolników

- Zdrowie rolnika - pr. nt. przeciwdziałania chorobom reumatycznym

piątek 17.10.1997 r.

- Spółdzielczość po duńsku

- Wiejska scheda - wizyta w gospodarstwie z Czarnej Dąbrówki po byłym SKR

poniedziałek 20.10.1997 r.

Kobiece portrety pr. nt. typów, postaw i zachowań żeńskiej społeczności wsi

- Wiklina dla każdego - wizyta w technikum wikliniarskim w Kwidzynie

wtorek 21.10.1997 r.

- Azjatyckie korzenie pszenicy

- Zamiast kukurydzy - pr. nt. GPS tj. kisonki ze zbóż i strączkowych

środa 22.10.1997 r.

- Genetyka po francusku pr. nt. badań genetycznych nad trzodą chlewną

- Tuszczyku w sam raz - tucz francuskich świń, które mają b. mało tuszczu

czwartek 23.10.1997 r.

- ABC Budownictwa

- Sztuka groduzenia

piątek 24.10.1997 r.

- Sposób na wiejską nudę - pr. nt. Kół Gospodyń Wiejskich

- Teatr w opłotkach - wizyta w Gminnym Ośrodku Kultury w Woli Osowskiej

poniedziałek 27.10.1997 r.

- Funt do funta - dodatkowe źródła dochodów rolników w Irlandii

- Jak pomagać bezrobotnym

wtorek 28.10.1997 r.

- Chwast o nazwie żyto

- Kaszubska soja

środa 29.10.1997 r.

- Rak krwi i parwirozoza

czwartek 30.10.1997 r.

- Zamiast wełny - pr. nt. nowych podłoży w uprawie warzyw i kwiatów

- Prawo dla odmian - pr. nt. opłat licencyjnych przy namnażaniu odmian roślin

piątek 31.10.1997 r.

- Akcje za słodycz - program dla plantatorów buraków cukrowych

- Miniprzetwórnice - w Holandii

poniedziałek 03.11.1997 r.

- Na farmie nie tylko rolnictwo - agroturystyka w Danii

- Nie tylko teoria - pr. nt. koncepcji utworzenia Centrów Kształcenia Praktycznego

wtorek 04.11.1997 r.

- Kwiaty na każdą okazję - chryzantemy

- Nowoczesna kisonka - kisonka z surowych ziemniaków

środa 05.11.1997 r.

- Elementarz hodowcy cz. 1 -

- Duńscy liderzy - pr. nt. trójstopniowego tuczu trzody w polsko-duńskiej spółce Poldanor

czwartek 06.11.1997 r.

- Elpol, Solaris i inne - pr. nt. miniciągników

- Pomysłowy mistrz - pow. - wizyta u Pana Stanisław Łuczaka z woj. sieradzkiego laureata III miejsca w konkursie Agroliga 95

piątek 07.11.1997 r.

- Ośrodek wiedzy - wizyta w ODR w Starym Polu

- Współpraca popłaca - pr. poświęcony grupom marketingowym w rolnictwie

Zwalczanie chwastów na trwałych użytkach zielonych

W ostatnich latach obserwuje się dużą degradację trwałych użytków zielonych, która objawia się niekorzystnymi zmianami florystycznymi runi, nadmiernym zachwaszczeniem oraz spadkiem produktywności. Chwasty licznie występujące na trwałych użytkach zielonych są niepożądanymi składnikami runi ponieważ: obniżają plon wartościowych składników runi, pogarszają jakość plonu, zagrażają nowym zasiewom traw i koniczyn oraz zagrażają terenom przyległym, gdzie mogą być przenoszone ich nasiona przez wiatr i zwierzęta. W związku z tym wskazane jest propagowanie chemicznego ich zwalczania. Taki zabieg ma rację bytu na tych użytkach zielonych, gdzie udział chwastów nie przekracza 50 % powierzchni, oczywiście przy obecności cennych gatunków traw na pozostałej powierzchni takich jak: wiechlina łąkowa, wyczyniec łąkowy, tymotka łąkowa. W bieżącym roku na moim terenie działania we wsi Borsuki w gospodarstwie Pana Marka Filipiuka została przeprowadzona demonstracja zwalczania chwastów na trwałych użytkach zielonych. W runi występowały następujące chwasty: szczaw tępolistny i kędzierzawy, pokrzywa i mniszek pospolity. Zajmowały one po 15 % powierzchni, czyli łącznie zachwaszczenie sięgało ok.

45 %. Zabieg zwalczania chwastów przeprowadzono na powierzchni 1 ha - łąka. Użyto preparaty: Starane 250 EC w ilości 0,59 - 1 l i Aminopielik D - 2 l. Oprysk wykonano po zbiorze I pokosu traw przy wysokości traw 15 cm, pokrzywy 15 cm, szczawie i mniszek 3-5 liści. Rolnik wykonał oprysk późnym popołudniem przy słonecznej pogodzie, temperaturze ok. 20 stopni C⁰, bez opadów powyżej 24 godzin po wykonanym zabiegu. Po upływie ok. 3 tygodni po oprysku rolnik stwierdził, że chwasty - pokrzywa, mniszek i szczawie zostały zniszczone w 100 %. Działanie środków Starane 250 EC i Aminopieliku D ocenił jako bardzo dobre. II pokos traw przeznaczył na siano. Aktualnie rolnik stwierdził, że cenne trawy występujące w runi rozkrzewiły się na tyle, że zbędny jest podsiew. Chemiczne zwalczanie chwastów i ewentualny podsiew są zabiegiem tańszym niż metoda pełnej uprawy i ponownego obsiewu. Chemiczne zwalczanie jest wskazane w przypadku słabego bądź umiarkowanego zachwaszczenia przy występowaniu cennych gatunków traw.

Zofia Chotyniec
ZDR Łosice

„AIDA”

TEL./FAX(0 57)343 77 57;344 33 95
21-500 Biała Podlaska ul.Brzeska 36A

*** * * OFERUJE * * ***

- * PASZE I KONCENTRATY FIRMY „CARGILL”
- * NAWOZY WAPNIOWO MAGNEZOWE - 3 asortymenty
możliwość zamówień telefonicznych - szybkie terminy realizacji
- * NAWÓZ DOGLEBOWY RSM 32%
- * NAWOZY DOLISTNE
Agrosol,Insol,Ekosol
punkt fabryczny - hurt detal
- * OPRYSKIWACZE - gwarancja 12 m-cy
sprzedaż ratalna -bez poręczycieli - informacja telefoniczna
- * AUTOMATY PASZOWE

Magazyn : ul.Gwardii Ludowej 17b-kierunek Sielczyk - tel.342 02 60 dojazd linią nr 9
Biuro :ul.Brzeska 36 A tel./fax (0 57) 343 77 57;344 33 95

Krzyżówka 10/97

Wśród uczestników, którzy nadeślą prawidłowe rozwiązanie krzyżówki nr 10/97 do dnia 05.11.1997 r. rozlosujemy worek paszy ufun-dowanej przez firmę DOSSCHE.

Podajemy wykaz oferowanych pasz:

- DLA TRZODY
 Prestarter - 25 kg -dla prosiąt
 Starter - 50 kg -dla warchlaków w wadze 15-35 kg
 Grower - 50 kg -dla warchlaków o wadze 35-70 kg
 Finisz - 50 kg -dla tucznik. o wadze pow. 70 kg

- DLA DROBIU
 Mieszanka dla kurcząt - 25 kg, 0-6 tygodni
 Mieszanka ekstra dla niosek - 50 kg

- DLA BYDŁA
 Granulat dla cieląt - 25 kg
 Granulat dla bydła mlecznego Extra - 50 kg

Prosimy przesłać rozwiązanie na karcie pocztowej na adres redakcji wraz z wyborem proponowanej paszy. Rozwiązania bez wyboru rodzaju paszy nie będą uwzględniane

Za rozwiązanie krzyżówki nr 8/97 „Tylko pasze Dosscha” nagrodę w formie 1 worka paszy: „Mieszanka ekstra dla niosek” wylosował Pan Pawlina Waclaw zam. 21-300 Radzyń Podl. ul. Chmielewskiego 10 „c”

Sponsorem krzyżówki jest:

DOSSCHE POLAND PASZE KONCENTRATY PREMIKSY
Przedstawiciel PIOTR LIMOWSKI tel. 0-90-227-523

POZIOMO : A-1) Chłuba Janowa Podlaskiego . B-8) Szybowcowy mistrz Polski . C-1) Zbytek dobrobyt .
 D-8) Wezwanie odezwa . E-1) Szkic , zarys . F-6) Farba powierzchniowa . H-4) Dwubój zimowy .
 J-4) Podwyższenie na trumnę .

PIONOWO : 1-A) Pseudonim Czajkowskiego Michała , uczestnika powstania w 1830-1831 r .
 3-A) Pierwiastek chemiczny o liczbie atomowej 33 . 4-E) Udaje złoto . 6-A) Złatwia sprawę
 w urzędzie . 8-A) Stolica Turcji . 9-E) Kwiat w ogródku . 10-A) Splywają rysztokiem . 11-F) El...y ,
 poetka Polski .

Hasło:

D-9	E-6	D-10	G-4	A-6	J-11.	A-1	B-9		C-1	H-10	C-3	G-6	B-10	H-8	C-7
-----	-----	------	-----	-----	-------	-----	-----	--	-----	------	-----	-----	------	-----	-----

Opracował Jerzy Męcza

ADRES REDAKCJI:

Grabanów 21-500 Biała Podlaska
 Telefon Biała Podl 343 37 92, 343 38 66, 341 12 47,
 Dyrektor 341 12 55, fax 343 81 98
 telex 683330

Adresy i telefony Rejonowych Ośrodków
 Biała Podlaska ul. Żeromskiego 3 tel. 343 32 34
 Radzyń Podl. ul. Międzyrzeczka 99 tel. 352 00 22
 Parczew ul. Piwonia 50 tel. 354 24 74
 Łosice ul. Piłsudskiego 6 tel. 357 26 65
 Wisznice ul. Warszawska 13 tel. 378 22 49

WYDAWCA: OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO

ZESPÓŁ REDAKCYJNY: K. Kuresza, B. Filatiuk, B. Michalczyk, Cz. Mirczewska, A. Matuszewski, A. Strąćicka, A. Radzikowska,
 B. Warda, E. Kacprzak, A. Żurkowska, specjaliści terenowi doradztwa rolniczego i specjalistki WGD.

SKŁAD KOMPUTEROWY: M. Zając, A. Mazur.

DRUK I : P. Wagner-Poligrafia ODR Nr Zamówienia /97 nakład 3 500 szt.